

REDACȚIA
Arad, Deak Ferenc-utca nr. 20.

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10 "
pe 1/4 an . . . 5 "
pe o lună . . . 2 "
N-rii de Duminecă pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deak Ferenc-utca nr. 20

INSERTIUNILE:
de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefrancațe nu se primesc

Anul VII.

Număr de Duminecă

Nr. 19

Cetiți, să vă luminați!

Cuvintele acestea au fost rostite Duminecă de P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp. Și li-a zis anume când a primit preoțimea.

„In viața mea pentru voi am lucrat mai mult”, a spus P. S. Sa, „și în cursul vremilor avut-am prilejul să vă cunosc bine. Știu că voi sunteți păzitorii bisericii, lumina lumii și sarea pământului. Dar nu v'as fi bun părinte, dacă nu v'as arăta și scăderile și nu v'as da sfaturi într-o îndreptare. Am văzut anume, că nu toți cetiți și chiar „Biserica și Școala” nu merge la fiecare parohie.”

„Cetiți, dragii mei, tot ce este într-o luminare minții și încălzirea sufletului. Cetiți, să vă luminați!”

Sfat mai bun într-adevăr nu putea da un părinte. Pentru-că dacă este o scădere obștească între Români, aceasta e îndeosebi lipsa hranei sufletești. Cu toții citim puțin! Și nu e aci vorba numai de spriginirea foilor noastre, în giurul cărora stau cei mai aleși Români, ci ca prin cetire să ne sporim cunoștința de carte și sufletul nostru primitiv să-l facem mai bun, frumos și folositor.

Îndreptându-se profesorilor dela Seminar, P. S. Sa a zis: „Aveți chemarea cea mai frumoasă: din pomul selbatic să faceți nobil și pentru mintea mărginită cerc larg să deschideți.”

Ce îndeplinesc însă în școală profesorii și învățătorii, pentru neamul întreg folositor și desăvârșit are să fie numai dacă cei ieșiți din școală ajungând în viață, în mijlocul poporului, se vor întări încă prin cetire și vor îndemna și poporul să facă același lucru. Eată de ce am ținut să ne oprim din

adins asupra cuvintelor înțelepte rostite de P. S. Sa Episcopul Aradului. Mai ales că înșine știm poate mai bine, cât de mult cuvintele acestea au fost rostite la vreme, pentru-că în decursul atâtor ani de luptă convinsu-ne-am cu prisosință, că răul cel mai mare peste neamul românesc vine din lipsa de cetire.

Cine nu știe ce se petrece în lume, trăiește ca într-o casă cu ferestrele închise și judecă lucrurile dacă nu străimb, apoi la ori ce întâmplare cu puțin temei.

Omul care nu citește este, ori ajunge, nu numai sărac în cunoștințe, dar mai presus de toate rece în suflet. Acela nepricepând rostul lucrurilor, mai ales a celor obștești, bine înțeles că nici nu este în stare a se însufleți de nimica. Trăiește astfel o viață stearpă. Și noi, neamul românesc poate că niciodată n'am avut trebuință mai mare de îmbogățirea sufletului, de oțelirea inimii, ca și acum. Averi pământești putem adică aduna și după ce odată li-am pierdut, căci n'avem decât să ne așternem din nou pe lucru. Când un popor și-a pierdut însă simțul său pentru biserică și neam, cutropirea îl așteaptă.

Ear noi Români suntem un popor tiner, redespătat la viață de om stăpân peste soartea sa abia de ieri, a'utată. Trebuie deci să muncim mult și cu spor, ca să ajungem într'un rînd cu neamurile mai vechi.

Eată de ce ne îndreptăm și noi, ca Episcopul Aradului, către preoți și învățători și le zicem: Cetiți, ca să vă luminați și să luminați.

Sunt atâtea rele ce încearcă neamul românesc. Valuri grele s'au pornit îndeosebi asupra bisericii.

Ca să putem ține piept cu toții, îndeosebi preoțimea și învățătorimea trebuie să fie oțelită. . . Ș'aceasta numai

prin cetit se poate ajunge. . . Ni-s'a întâmplat ca țărani să vină și să părăsască pe preotul lor că nu are o singură foale în casa sa. . . Ei bine, cum o să-i lumineze și să-i conducă pe țărani preotul ori învățătorul care abia va fi având în casă călindar?

Ne place deci a crede, că sfatul P. S. Sale Episcopului Ioan I. Papp va fi primit și ascultat de toți aceia cărora li-s'a dat. . . Tari ca neam nu putem fi decât având între noi legătură puternică sufletească, ear această legătură numai foile o pot întări.

In contra limbii maghiare. Sub titlul acesta se plâng foile maghiare, că naționalitățile încep a se deștepta și validă drepturile lor asigurate prin lege. După Brașov, unde congregația a hotărât ca protocolul ședințelor să se iee și în limba germană, urmează acum Biserica-albă, unde la propunerea membrilor nemți, adunarea orășenească a hotărât unanim, să scoată din școală rugăciunile de școală ungurești și cântările de biserică ungurești. Îmbărbătați de asta, și Sârbii au înaintat asemenea propunere.

Noi îi felicităm pe bravii noștri naționaliști pentru succesul lor.

Justiția maghiară în tristă lumină.

În numărul dela 20 c. al ziarului „Magyarország” deputatul dietal Bartha Miklós sub titlul „Chestie personală” scrie un articol pe trei coloane mari, făcând istoricul celor-ce a trebuit să îndure până să ajungă la tribunal cu cel care l'a calomniat și injuriat. . . Ajunsese, la un moment dat, din părintor, acuzat, pentru-că judecătoria dedese voie acuzatului ca să-i răscolească tot trecutul, toate faptele, chiar cele ce nu se refereau la obiect, să propună și să fie ascultat ca martori toți dușmanii săi.

Bartha își termină articolul astfel:

„Atunci s'a întărit în mine convingerea că e mai bine să te naști bou, decât să fi om și să servești (în Ungaria) pe carieră publică.”

„Judecătoria” a osândit pe adversarul meu pentru calomnie.

„Tabla regească însă a nimicit procedura, pentru-că după a sa părere, afacerea aceasta nu aparținea tribunalului, ci curții cu jurați.”

„Va să zică să începem din nou. Să mă târască eară! Să aud earăși punându se întrebări: Poate fi închi-riată pana mea pe bani pentru ori ce afaceri? Datu-m'au pe usă afară? Mituitu-m'au guvernele? Făcut-am marfă din convingerile mele?”

„Mulțumesc, dar nu-mi mai trebuie din toate acestea. D'act încolo pot să calce d'alungul și d'alatul peste onoarea mea, dar eu la judecatorie nu mai caut scut.”

Va să zică un Ungur sus pus, un deputat care face și el legi în Di-tă, vine și o spune în lumea largă, că nu mai are încredere în judecatoriile ungurești!

Ce să zicem atunci naționalitățile?

„VICTORIA”.

Una dintre titlurile de mândrie a țarilor Români din comitatul Aradului este fără îndoială înfrinșarea „Victoriei”. și mai multă laudă li-se cuvine „apoi că au știut să ajute spre rară înflorire această bancă chiar în mijlocul valurilor politice cari au isbit într'una asupra celor dela bancă și nu odată se credea că „Victoria” are să sufere.

Încetul cu încetul adevărul străbate însă și dreptatea țese la lumină, ori câte s'ar face împotriva.

Azi până și Ungurii cei mai pricepuți în ale afacerilor de bancă recunosc și scriu, că banca „Victoria” din Arad în ceea-ce privește conducerea și mai ales sistemul de

LA ROMA...

IX.

Catacombele.

Cum mergi spre sud-est pe Via Apia, la stânga și dreapta drumului sunt mai multe catacombe, unele descoperite abea de 40—50 de ani. Noi ni-am dus la cele mai mari, St. Calisto, prin cari lungimea căilor suterane face 17 kilometri. Aici își dorm somnul de veci 170.000 creștini și patruzeci de papi. Bine înțeles, sunt înmormențați aici papii dela începutul erei creștine, cari mulțumeau dacă se pot ruga lui D-zeu în pace cel puțin sub pământ și nu se gândeau, ca cei de mai târziu, ca mormântul lor să fie monument artistic admirat de lumea întreagă. . . Mare a trebuit să fie însă credința acestor într'aderer sfinți părinți, cari își petreceau viața în suterane, propovăduind acolo învățăturile lui Christos; ba nici așa, ascunși, departe de oraș, la adâncime de zece douăsprezece metri, într'un labirint luminat de câte un opaiț, nu erau în siguranță dinaintea prigonirilor cohortelor păgâne ale atâtor împărați fioroși.

În mijlocul unei vaste grădini bine cultivate este o căsuță, lângă ea o șandramă, de scânduri, unde niște călu-

gări vând tot felul de lucruri: mărgelile, făcute din peatră dela mormintele din catacombe (spun ei!), icoane sfinte, copii de pe frescurile găsite în catacombe, și altele. Până să ne adunăm 10—15, cumpărăm una și alta și ne înscriem în cartea mare ce stă pe o masă dinaintea casei călugărești; erau orele 2 1/2 și deja pân'atunci se coboriseră peste 300 vizitatori, străini din lumea întreagă; între altele o ceată de americani. Plătim o liră, cumpărăm fiecare o luminare (10 centime bucata) și sub conducerea unui călugăr (care vorbește franțuzește) ne coborim în catacombe, pe vre-o 16—20 trepte. Ajungând jos, într'un fel de vestibul, de unde se împrăștie drumurile suterane, aprindem luminările, destul de subțiri de altfel, pe semne să nu țină mult și astfel călugărul să scape mai lute de noi. De altfel poftă mare n'are nimeni să stea vreme îndelungată în această împărăție a morților. E un aier greu p'acolo, două dame au și leșinat și au trebuit să fie scoase pe brațe, mirosul de umezeală amestecându-se cu al luminilor, într'adevăr, numai bărbați volnici îl pot suporta. Drumurile sunt înguste, în cât doi oameni nu pot merge alături; p'alcurea e loc mai larg: acolo se adunau

creștinii la rugăciune și se ved urmele multor altare, precum și mormintul câte vre-unui papă ori creștin mai de seamă de pe acele vremuri; inscripții sunt fără număr, după cum în zidăria câte vre-unei capele s'au păstrat și frescuri, foarte primitive însă. Zidărie e puțină, ci totul este numai din pământ; mormintele sunt așezate una peste alta, câte 8—12, d'alungul coridorului și în multe se ved încă bucați de oase, încât fiorul te cuprinde. . . În mijlocul unei capele înconjurate de grilaj (de fer) este statuia sfintei Cecilie, care pentru credința lui Christos a suferit moarte de martiră (anul 230). Statuia o represintă așa cum a fost găsită de coreligionarii săi moartă, omorită de soldații împăratului Alexandru Sever: cu trei tăituri la gât și ținând încheștate trei degete, semn că și când și-a dat sufletul s'a gândit la învățăturile creștine.

Dar cine să stea și să înșire câte ni-a vorbit călugărul despre fiecare colțșor din multele căi întortochiate ce am străbătut? . . . Cărți întregi s'au scris despre catacombe și un mare învățat d'acum al Italiei viața întreagă și-o petrece căzninduse să descifreze inscripțiile de pe petrele de mormint și să explice desemnurile de pe ziduri

ori gravate în lespezi de peatră. . . Ear marele Senkievitz în romanul său „Quo Vadis” dat-a pagini îndușoătoare despre viața plină de patimi ce au dus-o prin catacombe creștinii prigonii. . .

Panteonul.

Ș'am plecat dela mormintele ascunse sub pământ ale întâilor creștini drept la mormintele celor mai mari bărbați ai Italiei: la Panteon, așezat în inima Romei, pe pieață cu același nume; e o clădire fără păreche, din toate punctele de vedere. Întăiu: e cea mai bine păstrată clădire din vremea veche; a fost palatul generelui lui August, a lui Agrippa, eroul dela Actium, ales de Romanii de trei ori consul (între anii 63—12 n. de Ch.) Septimiu Sever și Caracalla au mai augmentat acest palat ear la 1608 papa Bonifaciu l'a prefăcut biserică creștină. Zidurile-i sunt groase, numai din blocuri enorme de peatră, are formă rotundă și un portal așezat pe opt colonne măiestroase. A doua: n'are ferestre, ci lumina-i vine de sus, căci partea superioară a cupolei este deschisă, încât ploaia și ninge p'acolo, din care cauză centrul interiorului este mai așezat, ca apa să se poată scurge în gura de canal.

controlă, este una dintre întâiele bănci din țeara întreagă.

Astfel „Magyar Pénzügy“ dela 14 Maiu n. publică un articol despre sistemul de control dela bănci. Articolul e din penna unui redactor al numitului organ, care la loc de frunte și întâiu de toate serie cu laudă despre sistemul de control dela banca „Victoria“.

Intre altele zice:

„Institutul de credit și economii „Victoria“ din Arad a instituit un funcționar superior care numai să controleze, care peste tot nu se amestecă la manipularea zilnică și independent de comptabilitate conduce așa zisul ziar de control sistem american în care pe baza foilor speciale de zi, ce i-se trimite dela Cassă în primul rând lui, introduce fie-care poziție, specificând după partidă. Pozițiile și sumele acestui ziar de control trebuie să se potrivească cu însemnările dela comptabilitate și cu situația făcută de casier despre poziția cassei, ceea-ce se constată zilnic la încheierea cassei.“

Intreaga direcție a „Victoriei“, dar îndeosebi directorul executiv Dr. N. Oncu și secretarul general Sava Raicu, sufletul acestei bănci, pot fi mândri de rezultatul la care au ajuns în conducerea institutului.

Presă maghiară despre instalare.

În numărul nostru de alaltăieri am dat articolul de fond al foii „Aradi Közlöny“. Azi publicăm articolul de fond alui „Függetlenség“, apărut în numărul 113 sub titlul: „Lakoma a román püspöknel“.

Dacă un străin prevenitor ar fi asistat la banchetul vestit, ce-a urmat instalării noului episcop român al Aradului, cu greu ar fi crezut, că acest „magnum-aldomas“ se dă în Ungaria, într-o diecesă gr. orientată maghiară, (ce-o mai fi asta? Trad.) în cinstea unui episcop maghiar de religie gr.-orientală. Cu tot dreptul ar fi putut crede, că e în sinu țării românești și că românii ospitali și de cinste au chemat la masa și petrecerea lor și câți-va unguri pripășiți p'acolo, cari își găsesc o bucurie nevinovată vorbind ungurește, cu toate că dintre cei adunați nime nu e dornic s'o asculte, ba într'atâta li-e replăcută vorba ungurească, că pe lângă limba românească mai vorbesc și nemțește, de teamă ca limba lor nu cumva să se rumpă vorbind ungurește. Durere însă, banchetul acela vestit s'a ținut în Arad, în patria noastră plină de manți și văi frumoase, în anul 1903 după nașterea lui Christos, și după mai bine de 1000 de ani, de când există ca stat și avem constituție.

La dreapta, cum întri, este mormântul lui Victor Emanuel, un cosciug de bronz, pe care în basorelief vedem coroana Casei de Savoia și spada marelu regu, numit, pe inscripția de pe cosciug, „Padre dei patria“.

Tot aici, lângă marele său tată, e și monumentul regelui Umberto, asasinat la Monza de un anarchist. Doi lei superbe, ținând în labele din nainte câte o placă cu inscripții omagiale, depuse de diferite orașe și corporațiuni din Italia, eată ce arată că aici se păstrează rămășițele mortuare ale regelui cavalier. Insuși cosciugul e depus într-o cameră laterală, unde ni-a condus un păzitor (în schimbul unui bacșiș!), și mai târziu se va transporta în mausoleul monumental ce i-se face aproape de Capitală... Am vizitat p'acolo mai multe camere, în trei etaje, cari d'asupra, toate își primesc lumina pe d'asupra, prin sticla groasă din tavan. Ozidărie mai uriașe cu greu se poate închipui...

În stânga, dela intrare, lângă un altar, e înmormântat, conform dorinței ce a exprimat când a murit, marele pictor Raffael d'Urbino. Bustul lui e d'asupra altarului și o inscripție în marmură înșiră meritele-i artistice.

Tot aici mai sunt înmormântați Baltazar Peruzzi, Giovanni da Udine,

E în adevăr revoltătoare purtarea noului episcop al Aradului și a aderenților săi dovedită la banchetul de instalare față de ambiția națională maghiară și față de cei invitați, când cu vedită tendință insultătoare au preterat și neglijat limba maghiară și mereu numai românește au toastat, ca și când ar fi avut ceva sărbătoare familiară, sau ca și când numai pentru aceea ar fi invitat autoritățile la banchetul acesta oficios, ca să aibă de cine-și bate joc. Asta a fost o procedură urită, ce nu se poate de ajuns osândi, și ne oferă un trist tablou al lucrurilor, ce le poate aștepta maghiarul dela sentimentele naționale și spiritul național al regimului viitorului episcop.

Am știut, că până azi noul episcop a trecut de un om șters, adică de un om, despre ale cărui calități extra-ordinare și greșeli cronice n'are nimic de înregistrat, și că și în scaunul episcopesc a ajuns numai din întâmplare, în urma luptei crâncene dintre două partide mari. Dar tocmai din motivul că nici într'o privință nu trada trăsuri caracteristice, fiecare cu drept presupune, că față de națiunea maghiară se va purta cu dragoste plină de credință și cu supunere patriotică, căci e cetățeanul acestei țări și de azi face parte din corporațiunea ei legistitoare. Dacă poți face deduceri din presemne, atunci putem zice că banchetul de instalare ne-a desamăgit pe toți, căci ne-a dovedit că sau episcopul însuși va primi de a sa programa ultraistă, sau că e o unealtă în mâinile celor, cari orbiș atacă națiunea noastră.

Dar să nu creadă nimeni că și noi vom să spunem, ceea-ce au accentuat mulți încă îndată după alegerea de episcop, și anume că noul episcop stă sub influința puternică alui Vasilie Mangra. Noi din contră susținem că Ignatie Papp stă departe de Mangra, care mai ales în vremile din urmă a dat cu mult prea multe dovezi despre iubirea sa firească și isovrită din simț de datorință față de națiunea maghiară, decât să se poată presupune, că el ar fi fost autorul intelectual al sceneilor nepatriotice și fără tact dela banchet. Sunt oameni prea miopi, prea obscuri și mici la suflet acela, cari l-su sfătuit pe noul episcop, să demonstreze în contra limbii maghiare și să greșească în contra unei cuvințe, când i-a adus într'o poziție neplăcută dar în cea fără să bănuiască ceva s'au dus pe casa lui, — și numai că să-i dea o Jovadă de respectul ce i păstrează. Ospitalitatea maghiară e legendară și dacă nu din alt motiv, atunci din motivul acesta merită să fie criticată aspru

Pierin del Vaga, Taddeo Zuccari și Anibal Caracci, fiecare lângă altare. Cu drept cuvânt, căci dumnezeiască a fost și schinteta ce li-a aprins și hrănit în suflet forța atâtor concepții admirate de lumea întreagă.

În una din sălile laterale din dreapta, lângă camera cu cosciugul lui Umberto, s'a improvisat o capelă, unde zilnic un preot citește misă și cel puțin de două ori pe săptămână asistă și regele și alți membrii ai familiei regale.

În fața Panteonului e o fântână făcută de sculptorul Longhi, pe vremea papei Clement XI; d'asupra gurilor cari varsă apă e obeliscul de granit, adus acolo din templul Isidei și Serapidei.

S. Pietro in Vincoli.

Dumineca Paștilor... Ce am putea face mai cuvințios, decât să mergem la biserică?!... Și să ne ducem anume la biserică ridicată în onoarea celui mai vrednic apostol al lui Christos, alui Petru, nu la catedrală, ci unde se păstrează lanțurile cu cari a fost legat S. Petru în prinoarea din Ierusalim. Însăși biserică este de pe vremea lui Valentinian III, căci soția acestuia, Eudoxia, a construit-o (la 422 d. C.).... Aici se păstrează și una dintre capo-d'operele celui mai celebru sculptor

(și pictor în același timp!), statuia lui Moise de Michelangelo, la mormântul lui Iuliu II... E atâta măfestate în figura lui Moise și cu atâta artă e sculptată întreaga statuie, că îți vine să te închini... Lucru de artă mai desevârșit nu există ca să nu fi fost (ori să nu se fi dorit) să admire această marmură carei dalta lui Michelangelo i-a dat par'că suflet.

Moise șeade pe scaun și e o minune cui a putut Michelangelo să surprindă și cum a putut să sculpteze în peatră acea privire de dumnezeiască măreție! Dacă nu făcea decât această singură statuie, Michelangelo fără îndoială ș'atunci era să fie unul dintre marii măestri ai artei plastice și dacă n'ar fi decât acest Moise de văzut în Roma întreagă, ș'atunci fericit să se simtă cel căru i-s'a dat puțința de a obosi până aici.

Ma sunt în biserică patru alte statui de Raffael da Montelupo, unul dintre elevii lui Michelangelo. Ear Guercino a zugrăvit aici pe St. Augustin și alte icoane sfinte, după cum sunt frescuri superbe de Domenichino, Coppi și alții.

Lanțurile cu cari a fost ferecat S. Petru se păstrează într'o cutie de

tor (și pictor în același timp!), statuia lui Moise de Michelangelo, la mormântul lui Iuliu II... E atâta măfestate în figura lui Moise și cu atâta artă e sculptată întreaga statuie, că îți vine să te închini... Lucru de artă mai desevârșit nu există ca să nu fi fost (ori să nu se fi dorit) să admire această marmură carei dalta lui Michelangelo i-a dat par'că suflet.

Moise șeade pe scaun și e o minune cui a putut Michelangelo să surprindă și cum a putut să sculpteze în peatră acea privire de dumnezeiască măreție! Dacă nu făcea decât această singură statuie, Michelangelo fără îndoială ș'atunci era să fie unul dintre marii măestri ai artei plastice și dacă n'ar fi decât acest Moise de văzut în Roma întreagă, ș'atunci fericit să se simtă cel căru i-s'a dat puțința de a obosi până aici.

Ma sunt în biserică patru alte statui de Raffael da Montelupo, unul dintre elevii lui Michelangelo. Ear Guercino a zugrăvit aici pe St. Augustin și alte icoane sfinte, după cum sunt frescuri superbe de Domenichino, Coppi și alții.

Lanțurile cu cari a fost ferecat S. Petru se păstrează într'o cutie de

Statului și oficerii din armata permanentă rezervă și gendarmierie, cari nu vor fi su arme.

III.

Armata va fi așezată pe strade și piețe între Palat și Mitropolie.

IV.

Pornirea dela Palatul din București a MM. LL. Regelui și Reginei, împreună cu AA. LL. RR. Principele și Prințesa României, spre a asista la serviciul religios, se va anunța prin 101 tunuri.

V.

La 11^{1/2} ore, Maiestatea Sa Regala va primi defilarea pe Bulevardul Univerșității, înaintea statuei lui Mihai-Viteazul

VI.

Dela orele 8 seara musicile militare vor cânta în grădinile și piețele publice

VII.

Registrele de înscriere la MM. LL. Regele și Regina vor fi deschise la Palatul din Capitală.

VIII.

În această zi, la orele 10^{1/2} dimineața, se va celebra un serviciu religios în toate comunele urbane și rurale din țeară, la care vor asista autoritățile locale.

D-ții prefectii vor primi, în reședințele județelor, felicitările autorităților civile și militare și ale orașenilor.

În acei reședințe, d-ții prefectii, în înțelegere cu primarii și șefii garnizoanelor respective, vor regula modul sărbătorii acestei zile.

ULTIME ȘTIRI.

Dr. A. Vlad candidat la Dobra. Orăștie, 22 Maiu. Dr. Aurel Vlad, avocat în Orăștie și director al băncii „Ardeleana“, în înțelegere cu fruntașii casei Dobra, a primit să candideze pentru câștigarea mandatului vacant, cu program național. Insufletirea e mare. Candidatul își va desfășura Joi 28 Maiu, programa în Dobra.

București, 19 Maiu. Alegerile pentru consiliile județene, colegiul II s'au terminat cu izbândă candidaților naționaliști, cari au ieșit să ia 153 locuri, ear opoziția conservatoare 2. Pentru 11 locuri va fi balotagiu.

sticlă, așezată ca p'un altar la care coborim pe mai multe trepte (în fața altarului mare).

Biserica S-ta Maria della Victoria.

Numită astfel în memoria victoriei ce creștinii au avut la Lepant asupra Turcilor, bătălie care e zugrăvită pe bandiera sanctuarului bisericii.

Mai celebră este aici S-ta Teresă în extas, de Bernini. Marele sculptor s'a întrecut pe sine prin această lucrare a sa. Domenico Guidi a sculptat statuia S-tul Iosif dormind, Lamberti zugrăvit pe Iosif, Perugino a zugrăvit cupola, Guercino S-ta Troiță. Și în treg interiorul bisericii e numai d marmură de Sicilia.

Sub conducerea părintelui E Lupșa (dela Lugoj) vizităm apoi patul reginei văduve Margareta, Piea Qurinalului, unde vedem: o fântână al cărei basin de granit a fost adus aici din Forul Roman, — obelisc care-i adus dela mausoleul lui August — ceea-ce e mai celebru — grupa Castor și Polux, cu doi cai, sculptate atribuite lui Fidias și Praxistele. Gipele acestea au fost transportate a din ordinul lui Sixtus V, ș'anume d termele lui Constantin.

Russu Sirianu.

Noii episcopi greco-catolici.

S'a implinit in ale din urma si scaunul vacant al episcopiei gr. cat. dela Oradea-Mare. M. Sa prea grațiosul nostru rege și împărat, a binevoit a numi de episcop al Orăzilor-Mari pe episcopul Lugoșului Dr. Dem. Radu, ear in scaunul devenit ast-fel vacant, pe Rev. Domn Dr. Vasile Hossu, canonic metropolitan in Blaj.

Dăm mai la vale biografia noilor episcopi, dorindu-le zile multe, ca să poată lucra intru mărirea bisericii lor și a întreg neamului românesc.

Episcopul Demetriu Radu, s'a născut in Uifalău lângă Aiud la 7. Noemvrie 1861, Studiile primare le-a făcut in Aiud, iar gimnasiale in Blaj din 1873 până in 1879 când mitropolitul Vancea l'a trimis la Roma in Colegiul grecesc al Sf. Atanasie. In Colegiul Urban de Propaganda Fide a studiat filosofia și teologia până in 1885, in care an la 26 Iuliu fu sfințit preot de arhiepiscopul grecesc Stefan Stephanopoli. Pe la sfârșitul anului 1885, întorcându-se in patrie ca doctor in filosofie și teologie, după scurtă praxă la oficiul arhiepiscopesc din Blaj, in 1886 fu trimis la București spre a păstori pe Românii uniți așezați in mare număr acolo. Aci arhiepiscopul latin Palma l'a numit profesor de teologia dogmatică, filosofie și literatura română la seminarul catolic, al cărui rector a ajuns in curind. La 1891 Arhiepiscopul Costa l'a numit protopop onorar, iar Mitropolitul Vancea asessor consistorial. Mai târziu Arhiepiscopul Zardetti din București l'a numit econom și procurator al întregii diocese de București. Episcop al Lugoșului fu numit in 22 Noemvrie 1896, consacrat in 9 Maiu 1897 de Mitropolitul Mihályi in Blaj și instalat in 16 Maiu 1896 in Lugoș. Deja in primul an al păstoririi sale, in 15 August 1897, a cumpărat lângă reședința episcopescă o casă spațioasă pentru „Convictul tinerilor gr.-cat. români al diocesei Lugoșului“, și prin literile sale pastorale din 15 Octomvrie 1897 a făcut dispoziții salutare pentru sporirea fondului aceluși convict.

Dr. Vasile Hossu, s'a născut in orașul libr. reg. Murăș-Oșorheiu in ziua de Trei Sfinți Ierarehi 11 Febr. — 30 Ian. 1866 din părinții Vasile Hossu, paroch și protopop in orașul numit și Maria născ. Szobeni. Studiile primare le-a făcut in Colegiul ev.-reformat din orașul natal. Gimnaziul inferior l'a absolvit in Răghinul-săseșec la Sași, iar clasele V.VI și in parte

a VII. in Colegiul reformatilor din Murăș-Oșorheiu. Ca student de clasa VII fericitul mitropolit Vancea l'a trimis la Roma unde ca alumn al Colegiului grecesc de la S. Atanasie a frecventat cursurile filosofice și teologice de la „Propaganda Fide“. In 10 August 1882 fu promovat la gradul academic de „Baccalaureat“, in 21 Iulie 1884 la gradul de „Licențiat“, iar in 6 August 1884 la gradul de „Doctor“ in științele filosofice. In 22 Iulie 1885 a fost promovat la „Baccalaureat“, iar in 15 Iulie 1887 la cel de „Licențiat“ in științele teologice. Într'aceea morbul de care suferia i-s'a agravat și pe la finea lunii August a anului 1887 a fost silit a se întoarce in patrie greu morbos și declarat de cel mai distins medic-profesor drept pierdut pentru viață. Indurarea lui Dumnezeu, clima patriei, îngrijirea de mamă i-a redat sănătatea, in cât începu a se pregăti pentru ultimele examene încă reținute, pentru ca să dobândească gradul profesoresc de la Propaganda. Într'aceea corpul profesoresc de la Propaganda, luând in considerare succesele secerate la celelalte examene, cu unanimitate de voturi făcu propunere Sfinției Sale, ca dispensându-l de la examenele restante, să-l promoveze la gradul de doctor in teologie, ceea ce s'a și întâmplat in 13 Noemvrie 1887.

In 27 August 1888, in sârbătoarea Adormirii Preacuratel' Fecioare fu chirotonit într-un preot celibe in catedrala din Blaj prin fericitul mitropolit Vancea, iar in 28 August a aceluși an numit profesor de dogmatică la facultatea teologică arhiepiscopescă. In Noemvrie 1888 a fost numit membru in comisiunea pentru revizuirea cărților rituale, unde până acum a conlucrat la edarea Orologerului mic a Triodului, a Euchologiului și a Evangeliel' In 5 Septemvrie 1889 a fost numit asessor la tribunalul matrimonial de a II. instanță pentru diocesele sufragane. In 1891 i-se incredință propunerea filosofiei in clasa VIII. a gimnaziului. In 20 Iunie 1892 cu o lună înainte de moartea sa, mitropolitul Vancea îl numi de rector al Seminarului tinerimii studioase, in care calitate cumpără domeniul din Veza, contribuind aproape cu jumătate la prețul cumpărării din economisirile făcute prin administrarea in regie a numitului Seminar. In 1895 fu numit fisc al consistoriului arhiepiscopesc și mitropolitan. In anul 1898 fu ales canonic-cancelar in capitolul mitropolitan, fiind introdus in 12/1 Nov. 1898, și incredințându-i-se inspecțiunea domeniilor fundamentale din arhiepiscopesc.

In 1899 fu numit comisar arhiepiscopesc la esemenile de maturitate și la cele de clasă de la gimnaziul superior din Blaj. La conciliul provincial III. celebrat in 1900 a luat parte ca delegat al capitolului mitropolitan și a purtat oficiul de secretar primar. S'a ocupat și se ocupă și cu literatura. In 1890 a întemeiat împreună cu Dr. Alexandru Grama, Dr. Aug. Bunea, Dr. Victor Szmigelski și Dr. Isidor Marcu prima foaie bisericească politică din Blaj „Unirea“, al cărui prim redactor a fost un an și jumătate. A edat un „Manual de Psihologie și Logică pentru clasa VIII. gimnazială“. Pentru distinsese sale calități Sfinția Sa Pontificale Leo XIII. îl numi prelat domestic. Membru la toate societățile culturale și umanitare, a lăsat pretutindenea urme de activitatea sa și spiritul său înalt. A fost tot de-ana ales aproape cu unanimitate de membru la congregația comitatensă și la comună, in felurite comisii administrative, in cari cu mult tact și pricepere a știut să apere interesele poporului, din care cauză e mult respectat și iubit de toți. („Unirea“).

Guvernul rus și măcelul din Kișinev.

D. Plehwe ministrul de interne instigator. Mișcarea antisemită ce s'a desfășurat in Rusia și a cărei primă manifestație s'a vădit in Basarabia, se datorește direct guvernului rusesc și in special ministrului de interne, dl Plehwe.

Acest ministru crede nemerit a inaugura in Rusia politica polițienească a lui Napoleon al III-lea, care, precum ne aducem aminte, in momente când in Franța se prea grămădea nemulțumirile interne, avea obiceiul de a îndrepta exploziunea acestor nemulțumiri asupra unor evenimente artificial pregătite.

In Basarabia exploziunea turburărilor antisemite a fost pregătită de administrațiune, cu guvernul și poliția in frunte. S'a ales Basarabia, pentru aceea, ca apoi să se poată zice, că toate aceste evenimente se datorează prigonirilor a evreilor din România, al căror ecou s'a percutat până in Basarabia.

Ce zice presa rusă. Deja in ziarul „Petersburgskie Wiedomosti“ a și apărut un articol scris de un diplomat, in care s'a declarat limpede și limurit următoarele: „mișcarea antisemită din Chișinev și are de originea prigonirii din anul 1900 al evreilor din România; aceste prigoniri au avut de efect o propagandă antisemită organizată de directorul ziarului „Basaraba“ dl Crușovan, român de naționalitate, care printr'un șir de articole a știut să escite pa-

siunile josnice, in pătura igorantă și fanatizată“.

Proclamația Poliției ruse. La acestea trebuie să răspundem: ziarul Basarabă este un ziar oficial al guvernatorului; in acest ziar se tipăresc anunțurile guvernului: și afișele polițienești. Mai mult decât atât dl Crușovan este persoana grata a ministrului de interne și înalțea iacobinilor mișcărilor antisemite, poliția din Basarabia a tipărit și răspândit niște proclamații, in cari denunța populațiunea; „că cauza crizei, ce hântue in Rusia, a foametei și lipsei de muncă, sunt socialiații și revoluționarii, evreii in mare parte, cari voiesc să ucidă pe Țarul și pe toți preoții“.

Nepăsarea guvernatorului. Această proclamațiune a produs efectul undeleșului vărsat peste foc. B.ndele de devastatori alergau de strade și strigau:

„Omorâți pe evreii revoluționari! Așa e ordinul dela Țar!“

Și poliția stetea cu mâinile încrucișate și privea la desordinele, jafurile și omorurile ce se comiteau.

Când evreii au alergat la guvernator, ușile palatului său au fost închise, banchelele Pitches n'a putut expedia depeșa la Petersburg decât plecând la Călărași, a patra stație dela Ungheni, și de acolo expediind-o la adresa ministrului de finanțe dl baronul de Witte, grație intervenției căruia s'a pus capăt măcelului.

Pentru a sprigini aceste mise, cităm ad litteram următoarele linii ce extragem din ziarul „Pravo“ (dreptul).

„Explicarea mișcărilor antisemite o găsim in faptul că evreii au demoralizat pe lucrătorii orașelor, prin răspândirea in profuziune a proclamațiilor prin care să propagă anarchia“.

Așa dar, după ziarul juridic rus, mulțimea, care ucidea și jefuia la Chișinev, era apărată de ordinul și a administrațiunii!

Aceste mise trecem, la descrierea celor întâmplate.

Turburărilor. Intreagă Basarabia e cuprinsă astăzi de oroare, din cauza omorurilor evreilor, silinței fetelor și femeilor evree și a distrugerii avutelelor lor. Deja cu 2—3 săptămâni înainte turburărilor, au început să circule prin Chișinev șvonuri, că la Paști se vor omori evreii. Evreii au denunțat această autorităților, cari însă, au răspuns că vor lua măsurile necesare dacă se va întâmpla ceva.

Un singur comisar. Când devastările au început, in întregul oraș nu s'a găsit decât un singur comisar de poliție, C. Lucinscki, un polon, care aleargă să apere pe evreii, ceilalți comisari, toți s'au ascuns. Mulțimea înarmată cu topoare, țărăncoape și ciocane aleră prin strade și devasta in toată libertatea. Când să dărimau magazinele de ferărie, evreii comercianți implorau ajutor dela poliție, dar aceasta drept răspuns — rîdea!

Mulțimea ucidea pe evreii in case, pivnițe, pe strade, oprea tramwayurile și smulgea din vagoane pe evreii-calători și aci

Noapte de vară.

Zările de farmec pline
Strălucesc in luminiș; —
Zboară mierlele 'n tufiș
Și din codri noaptea vine
Pe furie.

Care cu poveri de muncă
Vin încet și scrișind;
Turmele s'aud mugind,
Și flacăii vin pe luncă
Hăulind.

Cu coșta, pe 'adelete,
Vin neveste dela riu;
Si ca peala prinsă 'n brtu
Vin cântând in stoluri fete
Dela grâu.

Dela grăi 'n plicuri dese
Zgomotoși copiii vin;
Satul e de vuet plin;
Fumul alb alene ese
Din cămin.

Dar din ce in ce s'alină
Toate zgomotoșele 'n sat,
Muncitorii s'au culcat.
Liniștea-l acum deplină
Și-a 'noptat.

Focul e 'nvălit pe vatră
Ear opaițele au murit
Și prin satul adormit
Doar vre-un câne 'n somn mai latră
Răgușit.

Eat-o! Plină, despre munte
Ese luna din brădet
Și se 'nalță 'ncest,
Gânditoare ca o frunte
De poet.

Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad;
Ritmice valurile cad.
Cum se abate 'n dulce ropot
Apa 'n vad.

Dintr'un timp și vintul tace;
Satul doarme ca 'n mormânt —
Totu-l plin de Duhul sfânt:
Liniște 'n vădud și pace
Pe pământ.

Numai dorul mai colindă,
Derul tinăr și pribag;
Tainic se 'ntâlnește 'n prag,
Dor cu dor să se cuprindă,
Drag cu drag.
G. Coșbuc.

LUPUL ȘI CUCUL.

„Rămâi sănătos, vecine!“
A sis lupul cătră cuc,
„Acesta țări de rău pline
Le părăsesc și mă duc.
Nu mai pot trăi aici
De om, căne prigonit;
In Arcadia ferice
Este codru de trăit!
Unde aurita vreme

Impărătește deplin,
Unde lupul nu se teme
De năpăstile ce-l vin,
Acolo nu sunt răboale
Toți in pace viețuesc;
Omul este blând ca oaia,
Ear câni n'el hămăesc“.
— „Cale bună măi vecine!
Dar te rog să-mi spui curat:
Năravul nu-ți e cu tine?
Și colții ți-ai lăpădat?“
— „Să-l lapăd! dar cum se poate!
— „Apoi ține minte, frate,
Că la viitoarea iarnă,
At să rămâi fără blană“
Și așa s'a întâmplat,
Precum cucul i-a cântat.
A. Domici.

Vestitori primăverii.

Dintr'alte țări, de soare pline,
Pe unde-ai fost și voi străine,
Veniiți, dragi păsări, inapoi —
Veniiți cu bine!
De frunză și de cântec gol,
Plâng codrii toți fără de vol.

In zarea cea de vecl' albastră
Nu v'a prins dragostea sibastră?
De ce ne-ați lăsat? Nu v'a fost dor
De țeara voastră?
N'ați plâns văzând cum trece-n sbor
Spre measă noaptea nor de nor?

Voi ați cântat cu glas ferbinte
Naturii calde imnuri sante,

Ori doine dragi, când v'ați adus
De noi aminte!
Străinilor voi nu le-ați spus,
Că doine ca a noastre nu-'a?

Și-acum veniiți cu drag in țeară!
Voi vedeți câmpia eară,
Și cuibucile voastre 'n crâng —
E vară, vară!
Ați vrea la suflet să vă string,
Să rid de fericit, să plâng!

Cu voi vin florile n câmpie
Și nopțile cu poezie
Și vinturile line, calde ploș,
Și venelie.
Voi toate le luați cu voi
Și iar le-aduceți inapoi!

Gh. Coșbuc.

Șiretenia țigănească.

Il mână pe român, de sunună niște
țigani. Inșurățeli numai bine na trăiau: nu
trecea săptămână și ei trebuia să se apuce
de păr. Nănași! . . . că de ce a mai lăsat
Dumnezeu și nănași pe lume, — căutau să-l
impace. Făceau masă imbelugată, pofțiau
pe fini, le da sfaturi, li îndemneau să se impace
că-l rîde lumea și câte de-alde-acestea. . .

Cât ținea măncarea și beutura, țiganii
se imblânșeau că decât n'at li avut ce zice;
după-ce flămânșeau, ear s'apucau la pâruală;
— aflase slăbiciunea nănașilor, așteptau
să fie puțiti la masă.

înaintea publicului impasibil, îi strivia cu călcăiul.

Casnele victimelor. Patru evrei au fost spânzurați în abatorul comunal. Doctorul evreu Ștern, care pansa pe un evreu rănit, abia a scăpat să nu fie omorât de mulțime. Casele doctorului Șobota au fost distruse, mobilele din casele D-ului Slutski, a dantistei A. Chișia, a doctorului Ștern, etc. au fost aruncate în stradă și făcute bucăți. Acești doctori n'au scăpat de moarte decât mulțumită d-lui doctor N. A. Dorogevski, care, cu pericolul vieții, i-a ascuns în casele sale; tot astfel a procedat și farmacistul Linco.

A doua zi după aceste devastări, s'a constatat că mulțimea nu s'a mulțumit numai cu jafuri și ucideri, dar că mai tortură pe victimele cruzimii lor. Astfel, parchetul a descoperit că un evreu a avut mâinile tăiate cu ferestrăul, pentru faptul că acest nenorocit a fost tâmplar; unel evreice, stăpână a unei case publice, i-a scos intestinale și i-a umplut abdomenul golit cu puf luat din pernele prostituatelor. La o altă evreică, care era cămătară în piață, mulțimea i-a bătut cu ciocanul un cuiu în cap ținând pe fruntea ei o piesă de 20 copeici; o mulțime de fete evreice au fost siluite, apoi desbrăcate în pielea goală și gonite pe strade; nenorocitele fugeau ca nebune, ear mulțimea le huiduia și le șuera.

Soldășii și casacii. Lucru semnificativ, în mulțimea bandiților erau suțimi de soldați și cazaci. La acești din urmă s'au găsit colosale calități de lucruri furate.

Prin satele Basarabiei mișunau agenți misterioși, cari așteptau pe țărani moldoveni în contra evreilor, zicând că revoluționarii au de gând să dea pământul lor boerilor și evreilor; acești agenți vorbeau în numele Țarului și al guvernului.

Acum, când temnița medievală din Chișinev — ostrogul — e plină cu cei arestați, parchetul e surprins auzind din gura arestaților, cum că ei au jefuit și omorât din ordinul poliției, care zicea, că așa a poruncit Țarul, supărat în contra evreilor, cari voesc a-i răpi puterea, pentru-că nu-le permite a deveni proprietari de pământ și a se așeza prin sate.

Din cauza acestor depozitii parchetul e pus într-o mare nedumerire și se zice, că rezultatul cercetărilor va fi și va rămânea secret.

În chestia salarelor învățătorescilor.

Desfac Nr. 14 din „Libertatea” și cetele la „năutăți”: „Căți-va învățători gr. or. români în frunte cu Dl Bogdan din Bistrița au înaintat la comitetul regnicolar ales de învățătorimea din țară pentru regularea salarelor, în Pesta, o rugare, scrisă în limba română, în care cer ca comitetul să iee poziție și pentru îmbunătățirea plății învățătorilor confesionali, că și ei servesc patria” etc.

Când cetesc aceste rânduri mă mir și nu prea, de oare-ce așa e spiritul timpului, nici un funcționar public nu e îndestulit cu salariul cel, are; fiecare tinde tot într'acolo ca să i se mai urce salariul, fie acela cât

Hrănește-ți azi cu bucate scumpe, hrănește-ți mâine, se sătură și românul dela o vreme, lehamite și nănașie și tot.

Odată — tot după o sfadă a țiganilor — să apucă de face plăcinte și pofteste și fiii: voeau să-i dojenească odată și bine, ș'apoi de nu s'o învăța, s'o răpă curdenia.

Pun plăcintele într-o tavă mare. De partea țiganilor, așează plăcinte de cele mai săracuțe-n brânză, mai arse și mai festelite, lăsându-le așa uscate, fără să le mai ungă cu unt; de partea celor de casă pun plăcinte brânzoase și tăvălite prin unt. Țiganul vede, dar tace. Plăcinta uscată și scorțoasă, cu greu luncă pe gât.

— Și cum îți spuneam fiule, mai las' să treacă dela tine, ce să înțelegi tu dela un cap de muere? De-o veni că greșeste, închide ochii, fă te n'aude n'avele. Ride lumea bre și-i rușine, că sunteți gospodari.

— Da eu n'am nis? — Dacă are pe dracu într'însa? Povățuește-o cum li bine, învaț-o, — de geaba! ea tot pe-a ei o face. Câte-odată îmi vine să-i succesc gâtul, ia așa. — Și țiganul apucă tavana de urechi și o învărtește cu plăcintele cele unse drept la el...

Măcar popă.

Pretrecând printre degete boabele dela mătănnii, părintele director se plimbă într-o seară prin grădina seminarului.

de mare. Deci și cererea sus numiților învățători în fond e destul de justă, cel puțin procedura e de condamnat, dar pe noi pe învățătorime nu îmbunătățirea salarelor ne preocupă într'atâta; cât ne preocupă primirea regulată a minimumului prescripționat de lege. Noi suntem învățătorii unui popor sărac și nu putem să trăim îmbuibăți, dar pretindem salariul cel avem regulat, ca să putem trăi cinstit, să scăpăm odată de umilirea ce ne apasă de veacuri. Învățătorul cum e astăzi, nu e învățător! Un slugă dacă bagă trebură să l' dai de mâncare, haine și numai după aceea de lucru, dar la anul necondiționat trebuie să-i dai plata.

La noi tocmai întors, căpătăm de lucru din destul, dar că avem ce mănca, de asta nu ne întreabă nimeni: noi după salariu putem aștepta până la a doua venire.

Și noi avem comitete parohiale cu președinți și manipulanți culturali, cari știu să tragă pe învățătorii la răspundere, dacă face numai un pas greșit, dar de salariul învățătoresc nici capul nu-l doare! (Ooare excepțiilor).

La aceste, poate mi-se va reflecta, că poporul e sărac. Admitem, dar așa sărac cum e nu se lasă să moară de foame, ci să duce și ia un împrumut dela bancă. Oare o comună întreagă nu poate să ia un împrumut ca să împace pe învățător, să nu-l lase să înoate în cea mai mare miserie. Unde e înțelegere, acolo toate se pot face, demonstrativ, ca să năcăjească pe învățător să aștepte cu lunile după salariul cel are. Și aceste sunt stări de anarhie, la cari cauza o sunt oficiile parohiale. Unde oficiile parohiale se interesează câtuși de puțin de școală, acolo învățătorul își primește regulat salariul, dar unde aceste oficii demonstrativ nu se interesează de școlă, acolo învățătorul n'are ce să înghită.

Cred că împărtășesc vederile tuturor învățătorilor conf. gr.-or. români când zic că deocamdată nu îmbunătățirea salarelor, ci primirea regulată a acestora este dorința noastră cea mai ferbinte.

Roșia, 17 Maiu 1903.

Ioșif Stanca,
învățător.

Dela sate.

Ziua S-tului m. George în Cena-dul-Sârbesc.

Sârbarea zilei S-tului m. George din anul 1903 va rămânea neuitată în vecl fiind aceea sârbare înălțătoare prin rugăciunile cele către Dumnezeu, fiind zi adevărat de primăvară, dar mai ales fiind sârbarea acestei zile încopciată de o faptă măreață și frumoasă de laudă.

Alergat-a poporul cu mic și mare, bătrâni și tineri la casa lui Dumnezeu, alergat-a pe stradă cel ramas pe acasă pentru unele pricinii și străini de alte națiuni ne-a urmat mulțimea adunată spre scopul de a eși cu s-ta litie și crucea la țărini.

La sunetul clopotelor, la armonia doioasă

în vremea asta numai eată vede venind o femeie cu un băiat.

— Ce vânt te-o adus pe aici, fiică?

— Sărut mâna părinte: ia ca mama cu păcatele. Is vândă am numai băeșutul acesta. Ce n'am încercat să scot om din el? Am cheltuit am alergat încotro am văzut cu ochii, m'am săbătut în toate părțile, dă, mamă sunt, numai și numai să l' îndrept pe-o cale mai acțtare — da de geaba:

Am vrut să-l fac profesor, aș! — la dat afară din școală. La meșteșug nu se trage. Treaba pe lângă casă nu vrea să facă. Sapa s'o ieie de coadă ci-că nu-i dă mâna. Decât mi-a fript inima-n mine nu alta!

Și fiind-că ved că om de treabă nu-i chip să scot din el, m'am gândit să-l fac măcar popă...

H A Z.

Care este săpăceala cea mai mare?

Dacă crede cine-va, că și-a uitat orologiul acasă și scoate apoi orologiul din buzunar, ca să vadă de mai are vreme să meargă acasă după orologiu sau nu!

a cântarilor, alergat-a mulțimea la casa fruntașului George Têrziu spre a se convinge de darul și cinstea de jertfă ce a adus-o ca prinos D-lui, pentru bunătățile ce le are numai dela Dumnezeu.

Adunatu-s'a poporul cu atât mai vîrtos, ca să-și exprime mulțumita, să-i deie cinste ce se cuvine unui donator, să ia pildă de a face fapte cari întru adevăr nu mai laudă și recunoștință merită.

Decursul sârbării au fost în următorul chip:

După servirea s-tei liturgii de către părintele local dl Terențiu Oprean, eșind în ordinea cea mea frumoasă spre săvîrșirea actului sfințirii darului donat și a sfințirii țarinei totodată.

Fiind pregătiți prin împodobiri frumoase la casă donatorului, clopotul pe care sta inscripția *Intru mărirea lui D-zeu donat acest clopot de George și Ana Gavril și Lucreția Têrziu*; s'a făcut sfințirea apei și s'a stropit, la care act corul plugarilor, la care din această familie încă sunt membri, au cântat cu o doioșie rară; după finitul sfințirii clopotului au plecat cu litia spre morminți, unde era pregătit locul de a se ridica spre destinarea lui; fiind dus de către 6 feciori voinici, înfrumusețați prin colorii naționale, ca nașe clopotului a fost nepoata donatorului, o fetiță de 14 ani, un chip de română împodobită cu cununi. Ajungând la locul destinat și ridicat fiind clopotul. M. On. D. Părinte T. Oprean ține o vorbire cum numai d-sa știe înduioșând până la lacrimi și pe cele mai împetrite inimii prin cuvintele alese ce le-a rostit cu această ocaziune. După finitul acestui act: întru pomenire și recunoștință față de preotul reposit George Telescu, fiind și ziua de S-tul George, s'au ținut la mormântul lui rugăciuni și ectema pentru morți.

Mai înduioșător au fost când întreg poporul a încunjurat mormântul și corul a intonat cântările funebrale mai pătrunzător decât ori când, ca și când ar fi știut că dînsul au fost cel dintâi înființător de cor în Cena-dul-sârbesc pentru acei instruare și înființare sau dat tot.

Poporul întreg a laudat și rugat pe Dumnezeu pentru sănătatea d-lui preot Oprean pentru faptele ce le-a făcut dl preot reposit. Clopotul mai întâi au glăsuț deci pentru preotul reposit.

După finitul și acestui act de recunoștință, s'a sfințit crucea repositului soție a fruntașului Nicolae Găletari (birou) tot prin preotul local. De unde am plecat spre țarină unde s'a făcut actul sfințirii țarinilor; întorcându-ne înderept spre sta biserică erăș cu toții laudând pe Dumnezeu pentru împlinirea acestor mărețe și frumoase laude către Dumnezeu.

Clopotul cu clopotarnița au fost în preț de 400 cor. Primească bunul dăruitor și pe această cale mulțumită întregului popor pentru fapta cea frumoasă, prin care a dat pildă tuturor celor buni voitori și credincioși lui Dumnezeu.

Încă înainte cu 4 ani a promis sus numitul fruntaș că va face acest dar și promisiunea s'a împlinit și aceasta la sfatul necontenit a M. On. D. părinte T. Oprean s'a făcut.

Precum un alt fruntaș încă a promis că va dărui 8 jughere de pământ s-tei biserică, Dumnezeu să ajute ca și aceea promisiune să fie împlinită.

Nadejde e în Dumnezeu și oamenii de caracter care nu și calcă vorba.

Dumnezeu să resplătească donatorului și fiului său precum familiei și însușit pentru facerea de bine.

Cena-dul-Sârbesc, la S-tul George 1903.

Cenazanul.

Din Leucusești.

— 17 Maiu 1903 n.

Mult Onorate Domnule Redactor! În numărul 18, sub titlul de mai sus a-ți dat loc unei scrisori pretinse din „Leucusești” cu subscrierea „un dascăl”. Când

mi-a venit la mână numitul număr, mi-a fost mirare, neștiind cine a fi acela, Vă rog să luați notă, fără întârziere, că în Leucusești numai eu sunt învățător, ear eu declar sus și tare că nu am scris acel comunicat. N'am nimic cu cuprinsul acelei corespondințe; stimez prea mult persoana care face obiectul ei, dar, ca cine-va să-și ia atâta cutezanță nu-mi vine la socoteală.

Bine știți, că de când colaborez la foaia ce aveți onoare a o redigia, totdeauna mi-am scris numele. Numitul „un dascăl”, ce nu există al doilea aici, trebuie să-l trag la îndoială serioșitatea ba chiar și mai mult: *cinstea de om*, căci scrie așa fel, că ori-cine cetind, înțelege că eu aș fi scris; nu cum-va mâne-pomâne să vie cu publicații, cari mi-ar putea face neplăceri cu bărbații ori superiori pe cari eu cu mult mai tare îi respectez, — și să scrie „un dascăl” din Leucusești!

Se poate deduce și de acolo că nu eu am scris, căci cum aș și scrie, că noi dascăli primim salariul regulat, că ni-s'a ameliorat salariul etc. când nici 3—4 săptămâni n'au trecut de când eu făcusem apel și rugări publice către cei competenți să aibe milă de noi cari cerșim salarele, ceea-ce și acum afirm și care rană nu s'ar putea vindeca nici de an: avea în fie-care comună consistor, precum inspector ori protopop; nu! cu modul de încasare dominant de fel nu!

Deci nu puteam eu să vin în contradicție mie însumi.

Că primesc eu salariul regulat, asta a făcut-o la timpul său cunoscut, cassarul de aici: cum dl preot local C. Rosa ne pune banii la dispoziția casei culturale; ba a pus și la *Cubina*.

Să mergem în Rachita, Monoștor, Pădurani, Jerșnic etc. Ce afii? Vai și amar! Decî nu cugeste nime, că Dumnezeu știe cum stăm, căci atunci n'am umplea lumea cu vaete și rugări.

Încât cu edificarea școlii de aici, vă comunic că am edificat-o cu banii d-lui preot C. Rosa care a pus până acum 3000 (trei mii) coroane; acum lucrul a stat; atârână tot dela dl C. Rosa, ca dacă va mai pune vre-o 2000 (două mii) coroane, să putem termina zidirea școlii.

Notez din nou, că prea mult respectez M. On. D. inspector Ioan Capitan, d-ai ori-cine va vedea de aici că nu am tins măcar pe departe a desaproba hârnicia sa; am voit, ca dl „un dascăl” să știe pe viitor cum să dateze aceea-ce scrie, și când scrie și scrie adevăr, să cerceteze și convingă; apoi să laude de plătere: boerească, a dascălilor, căci cum vor fi ascultate rugărilor în sus, când așa ne laudăm în jos?

I. Furdianu.

Preot harnic.

Comuna noastră Nicolinț este curat românească toți de religionea gr.-or. — Până acuma am avut și noi școală; dară în stare foarte slabă.

De vre-o câți-va ani harnicul gizeosul conducător al bis. noastre e preotul Sofronie Avramescu; fiind și președintele comitetului, S. sa s'au îngrijit ca ori-și-cum și pe ori-și-ce cale să putem și noi zidi o școală nouă în comuna noastră. — La propunerea S. sale unde în toate l-au spriginit și zelosul nostru părinte, preotul Vicențiu Vinca; au lucrat atâta, că în vara trecută s'a și dat școala spre zidire; această zidire este acuma și gata, fără ca locuitorii noștri să mai fi contribuit un crucer de acasă. — Putem zice că harnicul nostru preot Sofronie Avramescu nu și-au cruțat truda nici osteneala, ca până ce au fost zidirea gata, au făcut băncile (scu-nele) noi în sala de învățământ, au îngădit plațul și grădina școlii cu scumpli tari de bagrinii și scânduri; a făcut poartă nouă și ușii noi la avlie și grădina școlii; cum am zis fără de a mai contribui un locuitor din comună un crucer; — ba cei mai mulți au venit și la aceea ideea protului

nostu Sofronie Avramescu, că nu au zidit școală nouă pe locul școlii vechi, pentru că fiind acesta în cartea funduară locală a școlii, și ca nu cumva să fie școala noastră confesională atăcată din partea altora, — apoi aceasta școală nouă a zidit-o pe teritoriul pământului bisericesc pentru ca în totdeauna să rămână (în caz de întâmplare) școala noastră confesională.

Prin comuna noastră Nicolinț este drumul comitatens de țeara, cu nume: Oravița-Biserica-albă unde se comunică foarte mult zi pe zi de străini, — și ție-mai mare dragul când trec călătorii străini prin comuna noastră și se uită la zidire așa frumoasă, cu care dă față, în care este scris inscripția Școala Poporală confesională gr.-or. Română, — auzi zicând unul către altul, că aici această comună trebuie să aibe un conducător foarte harnic; ceea-ce prin aceasta ne aduce laudă și fală comunei noastre. — Deci noi și pe aceasta cale mulțămim din inimă harnicului nostru preot Sofronie Avramescu, să- deo Dumnezeu sănătate și viață îndelungată, să-l trăiască întru mulți ani pentru conducerea și înfrumusețarea comunei noastre.

Nicolinț, 12 Maiu 1903 n.

In numele locuitorilor din Nicolinț
George Tifa,
proprietar și com. coms.

Serate de-ale meseriașilor români.

Zi de sărbătoare a fost ziua de Joi 30 Aprilie a. c., pentru meseriașii români în Sibiu. În această zi ținându-se ședința literară a 3-a. Intrunitu-ne-am în mare număr, cu mic cu mare în localitățile Reuniunii, cari încep a fi prea puțin încăpătoare mai ales la astfel de ocaziuni.

Presidential nostru dl Vic. Tordășianu bineventează numeroșii oaspeți, cari tot cu mai multă căldură și cu mai mare atracție sunt către acest așezământ, chemat a lumina mișcările, a cultiva bunele moravuri și nobilitând inima. De data aceasta vi-se pune în vedere, că cu scop de a se dezvolta tot mai multă și mai rodnică activitatea în jurul Reuniunii, comitetul a luat hotărârea de-a forma un comitet de doamne și d-șoare, care ajutat de comitetul Reuniunii să colecteze de pe acum vestimente, încălțăminte, albituri și altele pentru Darurile de Crăciun, ce Reuniunea le imparte între săracii noștri. Tot acest comitet va avea să poarte grijă pentru mobilarea și decorarea localităților Reuniunii; el va angaja doamne și d-șoare pentru cotul Reuniunii și mai pe sus de toate lui i-se încredințează aflarea căilor și mijloacelor neapărate la înfrățirea mesei învățăceilor. El va mai avea și chemarea ca membrii din sinul lui să țină prelegeri din grădinarit, din gospodărie, etc. Cu formarea comitetului și respective cu convocarea tuturor doamnelor (soții de meseriași) și d-șoarele s-au încredințat d-nele Gioran, Panfilie și Morariu și d-șoarele Stoica, Simtion și Roman. Acest comitet odată alcătuit nouă viață va aduce în sinul societății noastre.

Făcând după toate acestea o revistă asupra sporului, ce-l fac fondurile Reuniunii, scoate în relief jertfa adusă de dl Ioan Vlad, fost învățător în Orăștie, care petrecând în Sibiu ne-a onorat cu prezența la această ședință și totodată a dăruit în amintirea răposatei sale mame Raveca suma de 30 cor., din care 19 cor. fondului de 10 bani, 10 cor. celui al văduvelor și 10 cor. fondului Dr. D. P. Barcianu.

Di potrocoalele cetite de notarul Reuniunii dl I. Apolzan am remarcat între altele raportul bibliotecarului Nic. Bratu asupra cărților și revistelor, ce se găsesc în biblioteca Reuniunii, și asupra numărului membrilor, cari se încheie cu cetirea aceluia.

Programul seratei a fost deschis de

sodalul pantofar, dl Ioan Bărsan cu declamarea poeziei „Viitorul Românului”, de L. Antinescu; elevul preparand, dl Vasile Popa ne-a cântat cu precizie și cu farmec mai multe doine populare; sodalul pantofar dl Nicodim Rusu ne-a predat pe „Popa și sluga” de G. Coșbuc, producând mult haz; dl Ioan Apolzan continuând a traduce din opul amintit în rapoartele anterioare de data aceasta ne-a cetit bucate „Meseria e plugul de aur” de Borie; sodalul pantofar dl Vasile Dumitru ne-a recitat destul de bine, poezia „Trei doamne și toți trei” de Coșbuc; dl Vasile Nica, sodal pantofar, ne-a predat într-o frumoasă românească anecdota „Țeranul la dentist”. Dl George Nicola ne-a executat la violină mai multe arii de toată frumusețea, fiind viu aplaudat. Mult și nesfârșit haz a produs dl Pantilie Crișan, sodal lăcătuș, cu anecdota „Țiganul la miere” de Speranță. Sod. pantofar dl Ioan Bărsan ne-a decelat cu o cântare „Despre originea Românilor”. Dl Filimon Delorean, sodal cismar rentors din călătorie, ne-a predat „Mărirea strămoșilor” de G. Sion, ear’ dl V. Nica ne-a recitat anecdota „Trei călugări”. Dl Nicodim Rusu, urcând și el pentru a 2 a oară tribuna, ne-a predat pe „Nănașul și fiul său” de Coșbuc. Punctul final l-a avut clericul dl Bena întreprinându-ne cu mai multe drăgălașe compoziții executate la pianul Reuniunii.

Cu bucurie și veselie am asistat și la această ședință și bucurie și veselie am cetit și din fețele participanților, cari de bunăvoie, singur de dorul de-a se convinge de sporiul, ce-l fac meseriașii noștri — se adună în fiecare ultimă Joi din lună la câte o ședință literară.

Un învățacol.

Dănilă Prepeleac.

— Poveste —

Era odată într-un sat doi frați, și amândei erau insurași. Cel mai mare era harnic, grijuliv și chibabur, pentru că unde pune el mâna, pune și Dumnezeu mila, dar n-avea copii. Iară cel mai mic era sărac. De multe ori fugea el de noroc și norocul de dînsul, căci era leneș, nechitit la minte și nechibzuit la trebii; și apoi mai avea și o mulțime de copii. Nevasta acestui sărac era muncitoare și bună la inimă, iar a celui bogat era peștrită la mațe și foarte sgarăcită. Vorba veche: „tot un bou ș-o belea.” Fratele cel sărac — sărac să fie de păcate — tot avea și el o pereche de boi, dar colea: porumbi la pâr, tineri, nalți de trup, țapoși la coarne, amândei cudalbi, țintați în frunte, ciolănoși și grași, cum sunt mai buni de jugat la car, de eșit cu dișii în lume și de făcut treabă. Dar plug, grapă, telegă, sanie, car, tinjală, circee, coasă, hreapă, țăpou, greblă și câte alte lucruri ce trebuiesc omului gospodar, nici că se afla la casa acestui om nesocotit. Și când avea trebuință de asemenea lucruri totdeauna supăra pe alții, iară mai ales pe frate-său care avea de toate. Nevasta celui bogat de multe ori făcea zile fripte bărbatului ca să-l poată descotorosi odată de frate-său. Ea zicea adese ori:

— Frate, frate, dar pita’i cu bani, bărbate.

— Apoi dă, măi nevastă, sângele apă nu se face. Dacă nu l-oiu ajuta eu, cine să-l ajute?

Nevasta ne mai având încotro, tăcea și înghiția noduri. Toate ca toatele, dar carul său era halima. Nu treceau două trei zile la mijloc, și se trezia la ușa ei cu Dănilă, cumnatul său, cerind să-i imprumute carul: ba să-și aducă lemne din pădure, ba faină de la moară, ba căpiți din țarină, ba multe de toate.

— Măi frate, zise într-o zi cel mai mare istalalt: mi-e lehamite de frăția noastră!... Tu ai boi, de ce nu-ți incheiești și un car? Al meu l’ai hărbit de tot. Hodorog în colo, hodorog pe dincolo,

carul se strică. Și apoi știi vorba ceea: „dă-ți popă pîntenii și bate iapa cu călcălele”.

— Apoi dă, frate, zise istalalt, scărpinindu-se în cap, ce să fac?

— Ce să faci? Să te nvrăț eu. Boii tăi sunt mari și frumoși; ia și-i du în iarmaroc, vinde-i, și cumpără alții mai mici și mai eștini, iar cu banii rămași cumpără-ți și un car, și iacă te-ai făcut gospodar.

— Ia, știi că nu m’ai învățat rău? așa am să fac.

Zicând aceste, se duce la dînsul acasă, își ia boii de funie și pornește cu ei spre țirg. Dar, cum am spus, omul nostru era un om de aceia, căruia îi mincau cliinii din traistă, și toate trebile câte le făcea, le făcea pe dos. Țirgul era cam departe și iarmarocul pe sfârșite. Dar cine poate sta împotriva lui Dănilă Prepeleac? (că așa îi era porecla, pentru-că atăta odor avea și el pe lângă casă făcut de mîna lui). El tufește cușma pe cap, o îndeasă pe urechi și habar n’are. „Nici nu-i pasă de Nastasă: de Nichita nici atăta”. Mergînd el cu Duman și Tălășman ai săi, tot înainte spre iarmaroc, tocmai pe când s’ua un deal lung și trăgănat, alt om venea din spre țirg, cu un car nou ce-l cumpărase chiar atunci și pe care-l trăgea cu mâinile singur... la vale cu propele și la deal cu opintele.

— Stăi prietene! Zise cel cu boii, cari se tot zănuceau din funie, vîzînd troscotul cel fraged și mîndru de pe lângă drum. Stăi puțin cu carul, c’am să-ți spun ceva.

— Eu aș sta, dar nu prea vrea el să stee. Dar ce ai să-mi spui?

— Carul dumneatale par’că merge singur.

— Dapoi... mai singur, nu-l vezi?

— Prietene, știi una?

— Știu decă mi-i spune.
Hă! că facem trembură de mi carul și na-ți boii. Nu vreau să le mai port grija în spate; ba fin, ba ocol, ba să nu-i mînănce lupii, ba de multe de toate... Oiu fi eu vrednic să trag un car, mai ales decă merge singur.

— Sugești măi omule, ori ție-i intr’adins?

— Ba nu suguesc, zise Dănilă.

— Apoi dar te vîd că ești bun mehenchin, zise cel cu carul; m’ai găsit într’un chef bun: hai noroc să deo Dumnezeu! Să-ți aibi parte de car și eu de boi!

Apoi dă carul, își ia boii, pleacă pe costișă într-o parte spre pădure și se cam mai duce. Istalalt, Dănilă zice în gîndul său:

— Taci, că-i buche: l-am potcovit bine... De nu cumva s’ar resgîndi! Dar par’că nu era țigan să se reintorcă.

Apoi își ia și el carul și pornește tot la vale înapoi spre casă.

— Aho! car nebun, aho! Când te-oi încărca sdravăn cu saci dela moară, ori cu fîn din țarină, atunci să mergi așa!

Și cât p’aci cât p’aci să nu-l ieie carul înainte. Dar dela o vreme valea s’a sfârșit și s’a început un deal. Când să-l sue la deal, sue-l daoă poșii... Hă! în colo, scărți în celo, carul se da înapoi.

— Na! Car mi-a trebuit, car am găsit!

Apoi cu mare greu hărțuește carul într-o parte, îl oprește în loc, se pune pe proțap și se așterne pe gînduri.

Mă!... asta încă-i una! De-oiu fi eu Dănilă Prepeleac, am prăpădit boii; iar de n’oiu fi eu acela, apoi am găsit o căruță...

Ba e Prepeleac, ba nu-i el... când iacă un om trecea iute spre țirg c’o capră de vânzare.

— Prietene, zise Dănilă, mi-i da capra ceea să-ți dau carul ista?

— Apoi... dă... capra mea nu-i de cele săritoare, și-i bună de lapte.

— Ce mai la deal, la vale; bună, ne-bună, na-ți carul și dă-mi-o!

Cela nu se pune de pîcină: o capra și ia carul. Apoi așteaptă până vi alte care de-l leagă dinapoia lor, și duce în treaba lui spre casă, lăsînd p Dănilă gură cască tot pe loc.

— Bun, zise Prepeleac. Ia pe i cu capra știi încălțea că bine l’am boit.

Ia apoi și el capra și pornește spre țirg. Dar capra tot capră; se smuce în toate părțile, în cât îi era acum lehamite de dînsa.

— De-aș ajunge mai degrabă în țirg, zise Prepeleac, să scap de răc asta.

Și mergînd el mai departe, iacă îl intîlnește cu un om ce venia de la țirg c’o gîscă în brațe.

— Bun intîlniș, om bun zise Dănilă.

— Cu bine să deo Dumnezeu!

— Nu vrei să facem schimb? să dau capra asta și să-mi dai gîsca.

— N’ai nemerit-o, că nui gîscă ci-i gînsac: l-am cumpărat de sămîntă.

— Da, dă-mi-l, dă-mi-l, că-ți dau eu o sămîntă bună...

— De-mi-l da ceva adaos, poate și ție-l dau: iară de nu, norocul gîștilor de acasă; că are să facă un otrocol prin el de s’a duce vestea!

Înăfîrșit, dur la deal, dur la val unul mai dă, altul mai lasă, și Prepeleac mărîță capra. Apoi înșfacă gînsacul pleacă tot înainte spre țirg. Când ajung în țirg, gînsacul dorit de gîște, țipă e și luă gura: ga! ga! ga!!!

— Na! c’am scăpat de dracul și a dat peste tată-său; aista mă asurzeșt Las’ că te insor eu și pe tine acuși, m buclucașule.

Și trecînd pe lângă un negustor (pungă de vânzare, dă gînsacul pe o pungă de cele pe talger, cu baerile lungi de pe în git. Ia el punga, o sucește, o învîteșt și apoi zice:

— Na ție frîntă, că ț’am dres c’o pîncă de boi, de era mai mare dragul să te uii la el, am rămas c’o pungă goală. Măi, măi, măi! Doar știi nu mi-i acum intîiași dată să merg drum; dar par’că dracul mi-a luat minț!

Măi șede el cât șede de cască gu prin țirg și apoi își ia tîlpă țita spre casă și ajungînd în sat se duce drept la frat său, ca să-i ducă bucurie.

— Bine v’am găsit, bădiță!

— Bine-ai venit, frate Dănilă! mult ai zăbovit la țirg!

(Va urma).

PARTEA ECONOMICĂ

Stupăritul.

Prelegere populară.

(Urmare).

Munca de vară a albinelor și d torințele stuparului!

Primăvara, pe dată ce dă căldu și încep ierburile și pomii a înflori își încep și strugurii albinele munca lor, de a clădi faguri și aduna hrană puilor, cari acum prăsesc cu mille.

Albinele au lipsă acum și multă apă în lucrările lor, cu facer fagurilor și ciocitul puilor.

Pentru aceea vara după ploa, vedem sugînd cu lăcomie picătul de pe flori și frunze, ducîndu-le acasă. Asemenea le vedem cărînd picătul de rouă. În lipsa de ploa și de ro ele is silite, săracile a-și cerca rocul prin bălți, pârăie, și alte a în cari foarte multe să inecă. Ce scăpăm albinele de o asemenea moarte vom pune aproape de stupină loc luminos, vre-un vas cu apă pe care vom pune bucățele de paie, chiuțe, ori muschiu curat, pe cari

se proptească albinele. Apa trebuie mereu improspetată.

Când timpul e urt și ține mai multe zile, le vom pune chiar și în coșnițe apa de lipsă, căci neputând ele ieși afară, ușor se bolnăvesc fără apă. Spre acest scop le punem un burete muiat în apă, care din când în când se svintă și se improspetează.

Albinele au lipsă și de alte materii, mineralice și mai ales de sare, pentru aceea le vedem des umblând și pe la gunoier. Le vom da deci un bun ajutor, punându-le în ceva, aproape de stupină și puțină sare mărunțită și jilăvită, sau le vom băga din când în când câte o lingură de sare în apa ce li-o punem.

Lucrarea albinelor pe acest timp, când livezile, pomii și grădinile sunt pline de flori, merge foarte repede.

În coșnițele pline cu faguri din trecut, se prăsesc albinele potop.

În cele ce nu 's pline cu faguri, repede se clădesc fagurii și se sporesc și aci văzând cu ochii numărul albinelor.

De câte ori nu veți fi auzit și D voastră că stupul roiește?

Ei! dar puțin sunt, eari mi-ar putea spune cum vine că stupul roiește!

Ascultați, să vă spun tot eu și această minune!

Matca adevărată mama fiecărui stup, începe a oua de timpuriu tare, de prin Februarie chiar. Ea ouă mereu și anume s'a aflat că ouă și 3000 de ouă pe zi când timpul e frumos. Ouăle și le depune în celulele fagurilor și din ele se prăsesc albinele. În chipul acesta până la Rusia, se înmulțesc albinele atât de tare, încât nu mai încap în coșniță.

Acuși pe dată ce se mai prăsește o matcă tină pe lângă cea bătrână, care a prăsit mulțimea de albine, a sosit și timpul roiului.

Aci iar e o minunăție întocmire! Matcele nu se pot înțelege amănândouă. Mereu se gălcesc întocmai ca și două femei rele, soacra și nora. Matca bătrână are glas subțire, făcând mereu „titiu“ ear cea tină îi răspunde într'un glas gros făcând „cva cva cva“.

Semn mai sigur, că această gălcesire între matce, pentru de a ști că stupul roiește la tot cazul pe dată ce e timp frumos. Cu o zi mai înainte de roire, toate albinele stau în stup, numai foarte puține mai zboară la câmp, ele se grămădesc afară la urdiniș, așteptând semnul de plecare.

În ziua următoare, un sgomot mare s'aude în stup, albinele ies cu miile, să învirtsesc în aer în jurul stupinei, apoi ear intră și ieșind din nou cu matca între ele, zboară așezându-se pe ceva în apropiere.

Roiul ies de regulă înainte de amiază când timpul e frumos, când însă din cauza timpului noros se însărie roirea, apoi și după amiază când cât de cât s'arată soarele. După roiul dintâi a 9 mult a 10 zi, iese al doilea și după aceasta mult 2—3 zile al treilea și apoi chiar al patrulea, uneori și al cincilea roi.

A lăsa stupii să roiască de atâtea ori, e curat nărozie. Chiar și cei mai puțin pricepuți în ale stupăritului știu atât că roirea prea multă e păgubitoare. Pentru aceea stuparul, cearcă prin felurite mijloace a împedeca roirea prea multă. Dela un stup e de ajuns, unul, mult doi roi și numai în cas, că e tare bun, putem lăsa și al treilea roi.

Stupul care până în sfîntu „Petru“ (adeacă la sfîrșitul lui Iunie) nu roiește, după acest termen îl oprim de a mai

roi căci primiți după acest timp n'au când a-și aduna ca să poată ierna. Ba și stupul bătrîn care roiește după acest timp n'au când își aduna ca să poată ierna. Ba și stupul bătrîn care roiește după acest termen ușurându-se, se strică ne mai avînd când să-și adune miere în deajuns.

Oprirea dela roi se face așa: roiul dintâi e mare, dacă al doilea e mic, te apuci și coșnița în care l-ai luat pe acesta, o pui în stupină la locul celei din care a ieșit, ear pe aceea o muți în alt loc. În felul acesta facem ca albinele din coșnița bătrînă să se adune toate la roiul nou, făcându-l astfel bun și pe el. Acesta e un lucru ușor de înțeles, căci albinele rămase în coșnița bătrînă, în ziua următoare ieșind la câmp, când se reintorc, intră în coșnița cu roiul de oare-ce aici își știu locul. În coșnița bătrînă rămân albinele tinere, cari n'au fost sburat încă pe afară și o sumedenie de pui, cari în scurt timp cresc, împopulând din nou stupul așa că și el vine în regulă bună.

(Va urma).

Un morb al prunilor.

Umblând prin pruniște să văd cum stăm cu prunele în anul acesta am fost surprins foarte neplăcut. Cam jumătate din prune au o formă și culoare deosebită. Prunele adevărate s'au stricat și prefăcut în așa numiți „hurlupi“. Hurlupii aceștia se deosebesc esențial de prunele sănătoase, repede, în câte-va zile cresc cu mult mai tare decât prunele, avînd o formă lată, culoare galben-verzie, ear dacă o tăem, vedem că e carnoasă și că în virful prunii găsim un simbur mic stricat.

Studiind cazul acesta stricăt al prunilor m'am convins, că nu este alt-ceva decât un morb pe cât de primejdios, pe atât de păgubitor pentru poporul nostru, care în părțile multoase trăiește, așa zicînd din prune.

Permiteți-mi deci să descriu viața morbului acestuia, mai apoi cum să ne ferim de el. Unii cred că timpul ploios produce „hurlupi“, alții ear că ceva insectă mușcă, împunge pruna tină, mai alții floareii îi bagă de vină.

Toate acestea sunt presupuneri, alta e cauza adevărată a morbului.

Pela anul 1815 învățatul suedian Fries a descoperit morbul acestuia. Pe vremea aceea cu ajutorul microscopului neperfect ce-l avea el, a descoperit în partea carnoasă a „hurlupului“ un burete parazit (parazit — care se nutrește din altă plantă, spre detrimentul plantei adăpostitoare) și l'a botezat „Taphrina pruni“, (Exaseus pruni Fuckel).

Să vedem și noi buretele acesta parazit. Dacă tăem o strugeauă (felie) subțire de pe suprafața „hurlupului“, vedem că constă din mai multe secolețe (ascus), așezate lângă olaltă. În secolețele acestea găsim sporele (sămânța), 8—25 la număr. Închipuiți-vă câte secolețe de aceste și în ele câte spore pot fi într'o prună stricată și ușor vă explicați răspîndirea morbului acestuia. După-ce s'a dezvoltat buretele acesta în prună, adevărat ajungînd hurlupul mărimea maximală începe a se înegri, și sbârcoi, mai apoi cade de pe prun.

Cu asta ar crede cine-va că s'a terminat cu morbul prunilor și vom fi scutiți pe anul viitor? Din contră! Aici în hurlupii aceștia căzuți sau și rămași în prun, trăiește spora (sămânța) buretelui până în primăvara viitoare?

Hurlupii căzuți sau rămași putresc, și uscându-se apoi sporele devin

libere din secolețele lor. Cu înflorirea pomilor mi de insecte sunt oaspeți binevăzuți ai pomilor, cu ajutorul acestora se întâmplă fecundarea, (transportarea prăvăului galbin dintr'o floare într'alta). Insectele acestea umblînd pe pământ sau pe pruni fără voie își iau pe corp-picioare spore de ale hurlupilor și cu sporele acestea se pun pe florile prunilor și sîmănarea hurlupilor e gata. Sîmănarea lor așadară numai și numai primăvara pe timpul înfloririi se întâmplă. Creșterea hurlupului o poate vedea apoi fie-care cine se interesează.

Hurlupi avem, acum cum ne vom scăpa de ei?

Întîi de toate hurlupii îi culegem de pe pomi încă verzi, prin urmare nu-i lăsăm să se coacă și i' ardem pe toți. Mulți susțin că nu-i destul numai atîta oi și crenguțele pe cari au stat hurlupii să le rupem și să-le ardem. Astea toate le facem primăvara. Toamna strîngem și frunzele uscate de sub prun și acestea le ardem, ca să nimicim cu totul sporele (sămânțele).

Văruitul cu var și peatră vîntată puțin ajută pentru-că florile nu le poți uda cu el, dar și dacă le-am putea le-am nimici cu totul.

Purcezînd după cele zise vom scăpa prunii de-o boală urtă și păgubitoare. Prof. Nicolae Mihulin.

Convocare.

P. t. membrii „Reuniunii române de înmormîntare din Cămpeni“ sunt rugați a participa la adunarea generală ordinară, ce se va ținea Duminică, în 31 Maiu st. n. a. c. la 3 ore p. m. în localul primăriei comunale din loc.

OBIECTELE:

1. Descenderea adunării.
2. Raportul general al direcțiunii către adunarea generală.
3. Revidarea rațiociniului pe anul expirat.
4. Alegerea unui membru în comitet.
5. Propuneri și
6. Luarea dispozițiilor pentru autentificarea procesului verbal al adunării.

Cămpeni, din ședința comitetului ținută la 17 Maiu 1903.

George M. Corcheș,
președinte.

Teodor Orlea,
secretar.

Dare de seamă și mulțumită publică.

Cu prilejul petrecerii aranjate de moșieriașii români din Arad la 17 Maiu n. l. în „Casa Națională“ au suprasolvit următorii prea stîm. domni, cărora le exprimăm sin cerile noastre mulțumite:

P. S. Sa Episcopul Ioan Ign. Papp, 20 cor., P. C. Sa dl Vasile Mangra, vicar și Dr. Virgil Bogdan câte 7 cor., Dr. Ioan Nemet 5 cor., Dr. E. Roșca și P. Truța câte 3 cor., Dr. Nicolae Oncu, Ioan Popescu, L. Tămășdan, Cornel Tămășdan, I. Herbay câte 2 cor., Ioan Neamț, A. Boțoc, Iancu, Ioan Popea, Mitru Pop câte 1 cor., Popescu 60 fl., Moga 50 fl., Feher Octaviu 40 fleri.

Const. Don,
epitrop.

Începînd e colectă, pentru acoperirea lipselor școlii noastre confesionale gr-or. române din loc, — spre ce scop au contribuit următorii domni: Seidner Bernát, comerciant 20 cor. Goldberger Gábor, comerciant 10 cor. Knauer József, notar 5 cor. Seidner Reșeó, 5 cor. Seidner Samu, 5 cor. Dr. Magyar Samuel, medic 4 cor. Szekoy Sándor, farmacist 3 cor. Dimitrie Goldis, învățător comunel 2 cor. Knauer Ede, Wolheim Miksa, Kovács Gyula, Weiss Vilmos, Goldstein Frigyes, Csokány Károly, E. S. Dér József, Stein Ferencz, Zenovie Hadis și Ioan Dumbravicean adj. not. cu câte 1 cor. (locuitori în Bărzava) Ioan Cica junior, comerciant (Monoroștia) 2 cor; Glück Nándor, comerciant (Conop) 2 cor. Gr. Caba, învățător (Conop) 1 cor. Traian I. Givulescu, învățător (Ođvoș) 1 cor. N. N. 50 fl. N. N. 60 fl., (Radna), Jalgoczi István 140 cor.

Schütz Péter, 50 fl., și Nébel Adám 50 fl., (Bărzava).

Pentru cari maritimose contribuiri, primesească stimașii domni sincerile mulțumiri.

Bărzava, la 13 Maiu 1903.

Georgiu Pleș,
învățător.

Venindu-mi la cunoștință că s'au publicat în n. 75 al preșutitului organ „Tribuna Poporului“ o mică corespondență semnată de „Un membru al comit. parochial“, — din care comună nu stă — în care să zice că dl preot Teodor Șandru și cu epitropul au colectat o sumă frumoasă de bani dela mai mulți credincioși pe seama s. bisericii.

Toate cele scrise în acel număr sunt adevărate, dar ca să aibă și înțeles lămurit, acei credincioși cari au contribuit cu banii spre împodobirea sf. bisericii sunt următorii locuitori din comuna Doclin, prott. Bocșa montană și anume:

Familia D. Iosif Furlugianu, notari cerc. a jertfit 22 cor.; f. d. Pave Musteș, inv. 14 cor.; G-oge Dogan, 10 cor.; f. D. Pavel Drăgan, preot, f. lui Andrei Ardelean, George Cărdu, câte 6 cor.; Iuliu Crina, Adolf Eisenstädter, George Marcu, George Cărdu, câte 5 cor.; Vasilie Mateșan, Irimia Andreș, Iacob Drăgomir, Trăilă Dogan, Ioan Cărdu, Iosif Drăgomir, Ioan Marie, f. lui Petru Ghița, Nicolae Baica, câte 4 cor.; Trandafir și Rusu Bena, Petru Dumbrava, câte 3 cor.; Iordan Merteș, 2 cor. 40 fl.; Cornel Stopon, Ioan Dogan, Petru Jorz, George Andreș, Petru Găvăgină, Paul Cărdu, Toma Merteș, Adam Ștefan, V. M. Hailović, Cornel Bocean, Danaschin Marcu Petru Adam, Várásdy Károly, Nicolae Dumbră, Adam Ciurcu, Iosif Bărcel, Irimia Marcu, Petru Ciurcu, Nistor Bosșior, Iosif Ivan, Adam Cărdu, Adam Jorz, Savu Soare, Irimia Drăgomir, Iordau Pascu, Iosif Drăgoi, Iosif Crina și Iosif Andreș câte 2 cor. Maxin Blaj, Paun Adam, Ion Găvăgină, Albert Eisenstädter, Ioan Micu, Petru Mioc, Trifu Cărdu câte 1 cor. Iosif Pohaneina 1 cor. 2 fl.; Ion Lupulescu 60 fl.; Nicolae Mioc 40 fl. Mai departe au contribuit femeile: Saveta Dogan, Ruja Pascu, Ana Cărdu, Saveta Dogan, Solomia Găvăgină câte 4 cor.; Ioana Iacob, 3 cor. 80 fl.; Brândușa Andreș, 3 cor. 70 fl.; Măria Cărdu, Floarea Baica, Măria Iorga, Măria Baica câte 3 cor.; Măria Cărdu, Ana Grăvilă, Oprița Adam, Măndra Adam, Ana Grăvilă, Iordana Găvăgină, Elena Ștefan, Oprița Cica, Ana Marcu, Ana Simuleasă, Măndra Ghița, Ioana Andreș, Iordana Merteș, Saveta Cărdu, Măria Peica, Măria Pascu, Sămenica Marcu, Ana Crașovan, Saveta Marcu, Eva Drăgomir, Ana Blaj, Ruja Andreș, Măria Găvăgină, Cosma Mioc, Ana Pascu, Ioana Mioc, Oprița Cărdu, Solomia Bircel, Ana Popa, Ana Adam, Măria Dogan, Ecaterina Duiță câte 2 cor.; Măria Peterfi, 11 cor.; Ruja Găvăgină, Solomia Ștefan, Măria Jorz, Cosana Adam, Măria Lintă, Măria Belgia, Ana Baica, Ana Andreș, Floarea Cărdu, Ana Cărdu, Ioana Baica, Domnița Drăgomir, câte 1 cor.; Solomia Mioc și Ana Grăvilă, câte 60 fl. Măria Lintă, Ruja Lintă, și Ecaterina Baica, câte 40 fl.; Peste tot au încurs suma de 322 cor. 32 fl.; adevă. *Trei sute douăzeci și două cor. 32 fl.*, care sumă s'au speșat cu facerea ușilor împărătești, a două stețuri, un baldachin după-cum s'au făcut amintire mai nainte de un membru al comitetului.

Deci: în numele comunei bicericești din Doclin, mă simt îndemnat a aduce și pe aceasta cale mulțamite sus numiților dăruitori, pentru iubirea ce o au cătră maica biserică. Dumnezeu să le răsplătească înmîit din darul său cel cereșc. Ear altora servească-le de impuls aceste jertfe adușă pe altarul Domnului.

Doclin, în 7 Maiu 1903 v.

Irimia Andreș,
epitrop.

Actul din urmă.

Am fost scris și noi despre tulburările întâmplare pe moșia dela *Almás Iratos* (ngă *Curtici*) a deputatului *Hámory*. Muncitorii năcăjiți pe ispanul *Takács*, care ta cu ei neomeneste au părăsit lucrul când ispanul i-a tras la răspundere l'au tut de l'au lăsat de jumătate mort. Unul tre ceî carî au dat întâia lovitură ispanul a fost muncitorul *Békai Ferencz*, un turbulent. Dumineca trecută s'au adunat muncitorii în crășma satului și aici a uit vorba și de întâmplarea cu *Takács*. Toți îl învinuiau pe *Békai*. — Tu ești vina la toate!

Békai începu să-și apere punctul de vedere. În locul disputelor *Békai* își ri-tă ciomagul; la asta năvălira asupra lui alți muncitori și-l bătură până căzu la pământ.

Luni a răposat în urma ranelor primite. Înaintea jandarmilor, ascultați fiind cei au luat parte la bătăle, toți un sin-răspuns aveau:

„Așa-i trebuie! El e de vină că ne-a în lume veste atât de rea“.

Cu asta s'a sfârșit și actul din urmă; nu se știe că între răscoala muncitorii și mișcarea socialiștilor din *Curtici* nu stă nici o legătură, căci mulți muncitori *Curtici* lucraseră în ziua răscoalei pe așa moșie, fără să se lese momiți să părăsescă lucrul.

Maî amintim că ispanul *Takács* s'a rătoșat pe deplin și și-a și reînceput activitatea.

Din Congregațiunii.

Mercuri a fost luptă mare în congregația comitatului Bihorului, la *Oradea-Mare*. *Jessy Márton*, vicepresidentul clubului al, a propus ear comisia permanentă a uit de a sa și a adus în ședință propoziția ca împotriva *obstrucției* din Dieta congregația să-și arate părerea sa de rău.

Kossuthistii Rigó Ferencz și *Marjay* deputați distali, combat propunerea, care contele *Tisza István* o spriginește, ținând un mare discurs, arătând că e uință să dăm feciori și bani pentru ar-șă și că lucru slab face opoziția care în-șă împiedică acest lucru. În urma vor-rii *Tisza* congregația a și p'imit pro-terea, cu 284 voturi contra 34.

Din străinătate.

Noul cabinet bulgar s'a consti-astfel:

Generalul *Petroff*, presedintele con-ului și externe; *Petkoff*, interne; *Ghe-ief*, justiție; profesorul *Șismanoff*, in-ctie și culte; directorul creditului agri-*Manuşeff*, finanțele; colonelul *Savoff*, boiul; *Popoff*, lucrările publice și ad-terim la comerciu.

Noul minister este compus astfel din *Stambuloviști*: *Petroff*, *Petkoff* și *Ghe-ief*, și din 4 persoane de încredere ale n-ncipelui: *Șismanoff*, *Manuşeff*, *Popoff* și onelul *Savoff*.

NOUTĂȚI.

ARAD, 22 Maiu n. 1903.

Congregația comitatului Arad e convocată în adunare generală ex-ordinară pe ziua de 30 Maiu n. ele 10. Români să stea gata și să nă cu toți!

Procesul „Libertății“. În numărul no-ru de *Duminecă*, apoi în cel de eri am dat noi știrea că părintele *Ioan Moța* redac-*Manuşeff* din *Orăștie* a st osândit de curtea cu jurați din *Cluj*, la 3 Maiu n. pentru articolul „A murit Ma-ia și cu el dreptatea“ la 1 an temniță și 1000 cor. amendă în bani. Pe baza tele-

gramei corespondentului nostru din *Cluj*, care ne depeșase numai „temniță“, am cre-zut că e vorba de temniță de stat și am în-tregit știrea în înțelesul asta. Acum aflăm însă că părintele *Ioan Moța* a fost osândit la 1 an temniță ordinară, o pedeapsă cu atât mai grea, cu cât macsimul pedepsei e 6 luni închisoare, și cu cât această pedeapsă e prima pedeapsă a părintelui *Moța*.

Asentările amânate din nou. Se știe că asentările din ast an au fost fixate pe începutul lui *Iunie*, dar în urma stării de ex-lex iarăși s'au amânat. Ordinul dat în înțelesul asta e deja gata, dar numai zilele aceste se va espedia. E mai mult decât ve-rosimil, că obșitoșii vor mai avea să ser-vească 3 luni. Pertractările în privința asta se fin lanț între *Viena* și *Budapesta*, dar la hotărîre decizătoare n'au ajuns încă.

Post de medic. Pentru ocuparea nou creatului post de medic comunal în *Knéz*, — (Temes) — comună cu 1800 locuitori români, — 1400 ger-mâni și 140 sârbi — s'a scris con-curs cu termin până la 28 Maiu st. n., alegere va fi în 30 Maiu. Salar fix: 1200 cor. relutul cortirului 200 cor. Celelalte venite se vor staveri prin învoire reciprocă în sensul Art. XIV. §. 145: 1876. — A se adresa: *Szépe László szolgabíró Vinga* (Temesmegye).

Nou avocat român. Primim și înre-gistrăm cu plăcere știrea că d. dr. *Samuil Vladone* și-a deschis cancelaria advocației în *Caransebeș*, piața *Maria Theresia*, „*Philippof*“.

AVIS. Toți acei P. T. domni cari doresc a lua parte la serbarea jubileului de 50 ani al înființării diecesei *Lugojului*, care va avé loc în *Lugoj*, la 14 Ianuarie n. a. c., sunt rugați, să bine-voiască a-și în-sinua aceasta dorință la subsemnatul pre-sident al secțiunii de încuartirare, cel mult până în 8 Iunie n. a. c., arătând expres, ca care voesc a fi așezați în cortele private, ori în *Hotele*? *Lugoj*, în 20/V 1903. Cu stimă: *Dr. Jacob Major*, medic, pres. secț. de încuartirare.

Veniturile sêrbărilor de pe Dunăre. Toate veniturile sêrbărilor de pe Dunăre, aranjate săptămâna trecută în *Budapesta*, au făcut aproximative 300.000 coroane; speșele au fost de 200.000 cor., așa încât a mai rămas un venit curat de 100.000 cor. Abstrăgînd dela biletele gra-tuite, 121.000 persoane și-au scos bilete și anume; bilete de 2 cor. 60.000, bilete, de 1 cor. 16.000, bilete de 50 bani 20.000, bilete de tribună 7000, pe podul de lanț 2000, la viaduct 3000, pe va-poare 3000, insula *Margareta* 10.000, la olaltă 121.000. Din străinătate au venit cam 5000 persoane. Mai ales din *Viena*, apoi din *Paris*, *Londra*, *München*, *Berlin*, *Roma* și *Stockholm*.

D-șoara *Terezia Pipoș* din *Sibiu* a dăruit fondului văduvelor și orfanilor me-seriașilor, întememeiat de „*Reuniunea sode-lilor români din Sibiu*“, anume în memoria mult regretaților sêi părinți, suma de 2 co-roane.

La fondul de 20 bani, întememeiat de „*Reuniunea sodalilor români din Sibiu*“ pentru acuirea unei case cu hală de vên-zare pe seama meseriașilor români, au mai dăruit următorii domni: *Dr. Nicolae Oncu*, directorul „*Victoriei*“ *Arad*, 10 cor.; *Toma Păcală*, protopresbiter. *Oradea-mare*, 6 cor.; *George Popovici*, protopresbiter, *Șiria*, 4 coroane; *Dr. I. Trăilescu*, protopresbiter *Chișineu*, 4 cor.; *Nicolae Roxin*, protopresb., *Tinca*, 4 cor.; *Ioan de Preda*, avocat, *Sibiu*, 2 cor.

În memoria D-rului *D. P. Barciannu*. Invetătorii aparținători cercului al XVII (Șighisoara-Cohalm), întruniți în conferență luând cu regret act despre decedarea mult iubitului și adevăratului părinte sufletec al dascălilor, a profesorului și referentului școl-ar *Dr. D. P. Barciannu*, și-au exprimat prin ridicare adâncile regrete și drept dovadă a dr-gostel ce i-o păstrează, la propunerea In-*George Maican* din *Ticușul-rom*. a dăruit în memoria decedatului la „fondul *Dr. D. P. Barciannu*“, întememeiat de „*Reuniunea sodalilor români din Sibiu*“ cu scop de a

ajutora sodalit lipsiți de lucru, suma de 25 coroane 20 bani, încasată dela următorii: *Arsenie Vlaicu*, comisar consistorial, 10 cor.; *George Maican*, invetător, 2 cor.; invetă-tor: *Ermil Gheaja*, *Zacheu Borșoman*, *Demetriu Șica*, *Zosim Racurșterc*, *Nicolae Săcărea*, *Naftanail Pulca*, *George Pop*, *Ioan Dima* și parochul *Ioan Bercau*, fie-care câte 1 coroană; invetătorii: *Nicolae Ilie*, *George Andron* și parochul *Ioan Brote*, fiecare câte 60 fileri; invetătorii: *Emanuil Florea*, *Patri-chie Pintea*, *Ioan Bêrsan*, *Ioan Ciucan*, *Andrei Enciu* și *Ieronim Savu*, fiecare câte 40 fileri.

Pentru această manifestație a dragostei, păstrate nemuritorului *Barciannu*, și pentru acest cald sprigin oferit clasei noastre de mijloc de susnumiți luminători ai poporu-lui nostru, *Reuniunea sodalilor* prin presi-dentul său *Victor Tordășianu* exprimă cele mai ferbinți mulțumite.

Petrecere. Tinerimea română din co-muna din *Jam* va da concert împreună cu teatrul *Joi seara* la înălțarea Domnului adecă la 15/28 Maiu în localitatea școlii gr. or. rom. din *Jam*. Prețurile loc I. 1 cor. loc. II. 80 fil., III. 40 fil., începutul la 9 ore seara. Muzică bună la dispoziție. Bilete de intrare se capătă la d. *Virgil Țapu*.

Comitetul aranjator.

Adresă de recunoștință. În nemărgi-nita noastră durere cauzată prin trecerea la cele vecnice a bunei și în vecl neutatel noastre soție, mamă, soacră și soră *Ana Budo*, neumăratele acte de condolență, adresate de numărșii cunoscuți a decedatei, la adresăm tuturor a această cale sine-rite noastre mulțumite. Dumnezeu mângâi-torul tuturor, răsplătească actele creștinești cu înalță îndurarea Sa.

Nădlac, la 18 Maiu, 1903 st. n.

Jalnica familie.

Nevesta doi ani mi-a fost bolnavă și după-ee a purtat 6 săptămâni de zile crucea duplă megneto-electrică R. B. nr. 86967 s'a însătoșat pe deplin; reuma și asthma de cari suferia au dispărut. Nu-ți pot prin ur-mare îndeașuna exprima recunoștința mea pentru această invențiune frumoasă. Mî de mulțumite. Cu deosebită stimă: *Ioan Klinka* (Aștin). Sărisoara asta a primit-o d. *Albert Müller* (*Budapesta*, V. *Vadász* u. 42/K.), inventatorul crucii duplă megneto-electrice.

Dr. A. Crăciunescu

a reînceput praxa balneară la *Băile Hercu-lane* (*Mehadia*).

Bibliografie.

În preajma examenelor cel mai po-trivit cadou pentru școlari este *Școlarul Declamator*, de *Nicul Ștejerel*. Prețul unui exemplar 50 fil. plus 5 fil. porto postal. Se poate capăta la administrația „*Tribunei Poporului*“.

Recomandăm cu căldură „*Amvoul*“ bisericeii gr.-or. rom. *Tomul I.* de *I. Nicoreșcu*, prof. de rituale. Prețul 3 coroane. — Se poate comanda dela autor, în *Arad*, strada *Revay* No 10. Nu ar trebui să lipsească de pe masa nici unui preot.

POSTA. REDACȚIEI

Fizeș. Replica se poate publica numai dacă o subscrii!

Talpaș. Ne subscriind D-Ta ceea-ce ne trimiți, nu putem publica. Și apoi dacă primarul (*birșal*) nu face cum cere legea, întâiu arătați-l la fibrău.

St. Bedelean, Cacova. Condițiile de primire le vei ceti la vară, căci numai atunci se vor publica. În anul acesta taxa inter-natului era 16 fl. pe lună.

Precup Cotoră. S'au primit și se vor publica după ce le vom fi îndreptat puțin.

Avram Borcuța, corist, *Șicula*. A sosit târziu. Am dat-o însă P. S. Sale s'o ci-tească.

I. Buda, Luncașprie. Dacă trimiți ceva ce interesează obștea ori poeșil poporale publicăm cu plăcere. Supărare nu încape la miiloc, nu se pot publica toate câte primim.

George Guttu, T-Monostor. Spui multe adevăruri, vor fi și preoți și invetători ca cei descriși; partea cea mare sunt însă vrednici de toată cinstea și cu ei împreună să căutăm a lupta pentru ridicarea și lumi-narea poporului. Mulțumim pentru cele îm-părțșite, îți trimitem sănătate și voie bună

PARTEA ECONOMICĂ.

Prețul spirtului din *Arad*, 21 Maiu.

Spirt rafinat, vênzare mare . 118.—
„ „ mică . 120.—
„ brut vênzare mare . 116.—
„ „ mică . 119.—
100 chilograme borhot uscat . 12.80.—13.—

Bursa de grâne din *Budapesta*

50 chlgr. grâu pe *Maiu* c. 7.65—7.67
„ „ seacă pe *Oct.* „ 6.44—6.45
„ „ porumb pe *Maiu* „ 6.41—6.42
„ „ ovês pe *Oct.* „ 5.46—5.48

Bursa comerțului cu porci din *Köbánya*:
Raport dela 20 *Maiu*.

Porci grași (ungari), per. peste 400 Kgr. 120—122 fil
„ „ „ până la 300 „ „ „ „ „
„ „ „ tineri până la 320 „ 128—129 „
„ „ „ tineri „ 250 „ „ „ „ „
„ „ (sârbi) per. peste 260 „ 126—127 „
„ „ „ până la „ 240 122—124 „

Red. respons. *Ioan Russu Șirianu*.
Editor *Aurel Popovici-Barciannu*.

Insertiuni și reclame.

De vênzare

10.000 litri *vinars* de *prune*, 2000 litri *Șli-goviță* și 15 mîți *metrice ovês*.

Prețuri foarte moderate.

A se adresa la

Iosif Indrieș,
proprietar în *Bokai*
u. p. *Alkenyér*.

Toți aceia cari vor să-și petreacă bine și ieftin să cerceteze numai sala de concert

„AMERICA“

căci acolo toate sunt bune și ieftine.

În fiecare *Marți* e mare întrecere de popice, cu care prilej se sortează totdeauna câte un miel viu.

Aranjarea de cini familiare și de peste primesc pe lângă prețuri moderate. Rog însă să nu avisat cel puțin cu 24 ceasuri mai înainte, căci numai cu pești vii și proas-pești aranjez cine.

Cu deosebită stimă:

966 2—3 **Juliu Steigerwald**,
restaurateur.

Asigurați: viață, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în *Arad*
A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENE
„TRANSYLVANIA“

primesce oferte pentru asigurări din comitatele: *Arad*, *Bichis*, *Bihor*, *Cenad*, *Caras-Severin*, *Timiș* și *Torontal* și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termin fies, rente, zestre pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la momentul în ziua morții întâmplare;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reevizite ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, seacă, orz, cucuruz, ovês, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himef, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiesce-care comună și direct prin

Agentura principală „*Transsylvania*“ în *Arad*
Strada *Széchenyi* nr. 1. — Telefon nr. 399.

423 —121

Asigurați contra furăturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Asigurați contra grindinei: grâu, cucuruz, seacă, ovês și toate plantele economice!

Asigurați contra focului: case, bucată, mobilă, vechitute, mărfuri!

IOSIF KALMÁR

mechanic.

Recomandă

Bicicletele

sale de cea mai bună calitate.

Are în deposit *gumă din interioră și exterioră* de prima calitate, și tot felul de părți constitutive d'ale bicicletelor.

Eftine și pe lângă garanție

efectuează

975 1-

Reparaturi de biciclete,

instalări de

sonării electrice și telefonuri.

Toate pe lângă garanție.

Strada Salacz nr. 2. Telefon nr. 242.

Strămutare de birou.

Aduc la cunoștința mult onorat. public că

Biurul de zidire

ce a susținut până acum în ARAD, strada Kápolna, n-rul 4 l'am strămutat în strada

Csiky-Gergely n-rul 13.

Rugând mult on. public să binevoiască a mă

părții și pe mai departe semnez

979 1-25

cu deoseb. stimă
Mihályi Illés,
arhitect-intreprinzător.

Mă angajez la

CĂLCAT LUCIOS CA OGLINDA,

la case, sub condiții extra-ordinar de avantajoase.

941 6-15

Cu stimă

D-na Prohaska Ferencz,
Arad, Kapa-utca 47.**LADICS PÁL,**

SUGRAV.

Arad, Strada Vesselényi Nr. 47.

Se recomandă onor. întreprinzătorilor de clădiri, precum și publicului mare, se angajează să execute ori-ce lucrare de acest jen.

Pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

984 8-30

Primește deasemenea stîrpirea insectelor vătămătoare din locuințe.

STERN A.

— croitor à la mode. —

Arad, colțul pieței Tököly și str. Forrai (lângă cafeneaua Zrinyi)

Gătește tot soiul de haine bărbătești din stoffe engleze sau indigene, după moda cea mai nouă și croitoră cu șic, pe lângă prețuri moderate și condiții de plată avantajoase.

La dorință mă duc și în provincie. Ajunge o corespondență în care să fu rugat să mă prezint.

988 2-10

Filip Diell

Intreprinzător arhitect, în Arad.

Mă angajez la lucrări de tot felul ce sînt în de arhitectură și la pregătirea lor după stil, solid și conștiințos pe lângă aplicarea celor mai nouă construcțiuni, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă garanție. De la cele mai simple case fernești sau clădiri economice până la cele mai decorate edificii, fac lucrări de a pămîntului, de zidar, sculptor de piatră, dulgher, țiglar, tinicher, sculptor, măsar, lăcătuș, pictor, sticlă, pictor de odăi, tapetier, pregătire de sobe, încălzire de aer, canalizare, apeduct, beton s. a.

Mă angajez apoi la conducere la edificii, examinarea clădirilor, (collanderea) locuințe de oraș și provincie, ținerea în bună stare a tuturor edificiilor de țară și puse pe lângă un preț anual mic, apărători de casă, ridicări de asigurări la cas de foc, pregătire de plănuiri și bugeturi, ori-ce lucrări și reparări pe lângă cele mai moderate prețuri.

Cerînd binevoitoarea protecție a onoratului public

964 3-30

Cu deosebită stimă:

Filip Diell.

965 2-50

IOSIF ULMAN,

măsar de edificii și mobile.

Arad, strada Szt-Pál 1.

Se recomandă în atenția binevoitoare a onoratului public, se angajează la tot felul de lucrări noi și reparaturi ce cad în branșa de măsar, pe lângă prețuri moderate și executare promptă și punctuală.

La dorință merge și în provincie.

949 8-30

PĂLĂRIERUL

MÁLY ALBERT

— ARAD, Piața Boros-Beni Nr. 8. —

Primește colorarea pălărilor de postav și paie, bărbătești și femeiești; asemenea curățirea și transformarea lor după moda cea mai nouă. Călcarea cilindrului, transformările se efectuează cu preț prompt.

Se primesc comenzi și din provincie.

Haine pentru domni

cu preț excepțional de ieftin după cea mai modernă croitoră

Arad, strada Szent-Pál Nr. 3.

(Vis-à-vis de cafeneaua Erdélyi).

Din stoffe indigenă și englezească. Executarea cu gust. Deasemenea fac ori-ce reparaturi cu preț avantajos. Rog spriginul onoratului public.

Cu distincă stimă:

937 9-50

Wolster Izsó,
croitor bărbătesc.**Urm. lui Papp Kálmán,**

atelier de aurării, argintării și giuvaericeale, Arad, strada Fábrián 12 (Casa Bonts).

Primește lucrări în aur, argint și giuvaericeale, apoi aranjarea de altare, străformarea sau aurirea lor din nou. Prețuri eftine, serviciu prompt.

956 6-50

LANCSÁRICS JÓZSEF

CIOBOTAR.

— Arad, strada Nagyváradi Nr. 3. —

pr mește toate lucrările, care aparțin branșei sale, le efectuează după moda cea mai nouă, din materialul cel mai bun și pe lângă prețuri foarte moderate.

948 8-25

Nizuința lui e: ca prin lucrări conștiințioase să-și păstreze și pe viitor încrederea mușterilor săi.

Reparaturile se execută prompt și cu îngrijire.

955 6-10

Zidește fântâni,

le curățește, găurește sau le face mai adînci: Licsmann József, Arad, strada Weselényi 36.

SEIDEL OTTO,

fabricant de căciuli,

ARAD, Andrassy-tér Nr. 9

(vis-à-vis cu biserică).

Execut ori-ce fel de chipiu militar, postav financiar pentru pompieri, pentru preoți și civili, calitate bună, preț moderat.

935 12-80

În atenția publicului!

Am onoare a aduce la cunoștința M. On. public, care dorește a zidi, că biroul meu de zidire din strada Knézich Károly Nr. 3, din 1 Maiu st. n., l'am mutat în str. Kapa Nr. 37.

Când mulțumesc M. On. public pentru părtinirea de care m'a vrednicit în decurs de 7 ani, îl rog să binevoiască a mă onora și mai departe cu ea.

Cu deosebită stimă: 969 3-20

Szidor János,

măstru zidar diplomat, membru al asociațiunii arădene a măștrilor diplomați și îndreptășiți.

P. T.

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a M. On. Public, că în casa din

colțul str. Batthyányi și Weitzer János (odinioară Templom u.),

am deschis un

atelier de reparaturi de biciclete și mașini de cusut,

unde săvîrșesc tot felul de lucrări ce se țin de ramul acesta, precum și instalări de sonerii electrice, toate pe lângă prețuri moderate. Părți constitutive de ale bicicletelor se capeta în tot'd'una eftin.

Rugându-mă de părtinirea marelui public, semnez

Cu deos. stimă:

Máthé Sándor,

970 2-50

mecanic.

BIEDL JÓZSEF

coloritor și pictor de odăi, imitator 967 2-25 de lemn și marmură.

Arad, piața Libert. (vis-à-vis de statuie)

Primește toate lucrările ce se țin de branșa asta, chiar și cele mai grele.

pictări de odăie,

precum și coloriri și imitari de lemn indigen sau exotic (foderare) în execuție de gust,

pe lângă prețuri moderate.

Primește tot odată curățirea locuințelor de tot felul de insecte, pe lângă garanție. Comandele din provincie prompt și grabnic. —

La comenzi pe sama bisericilor rabat.

RIITTER și LUSZTIG

coloritor și văpsitor de odăi în Soborșin (com. Arad.)

Se recomandă O. public din loc și provincie pentru executarea de lucrări de colorire și văpsire, a. spre p: auriri începînd dela cele mai simple până la cele mai splendide, cu prețuri moderate.

Lucru solid, conștiințos și punctual. Garanție deplină. Bisericilor le oferim avantajurile cele mai mari.

971 2-5

Mare tîrg de albituri de vară.

Cretoane, — zefire de in, — batisie colorate, — în pentru haine, — batisie elvețian brodat, — noutăți în bluze și joponuri, — delain din bumbac curat.

Fie-care sol într-o carte de muștră specială.

Materii de vară dela 50 cr. până la 5 fl. Mustre din stoffe amintite se trimit gratuit și franco.

Bazar de modă de dame.

Weiner Mátyás,

Budapesta, VI. Andrassy nr. 5

Ujváry Árpád,

958 8-25

măsar, timplar și lucrător de portaluri, Arad, strada Lázár Vilmos 4.

Se recomandă m. on. public spre executarea a tot felul de lucrări aparținătoare ramului de timplărie, precum aranjamente de prăvălii și birouri, lucrări de clădiri și portaluri din materie uscată pe lângă prețurile cele mai moderate. Executare promptă și solidă.

Reparaturi repede și eftin.

VÉGH ISTVÁN,

tinichigiu de clădiri și lux,

ARAD, Boros Béni-tér Nr. 10.

936 10-25 (Colțul străzii Nádor).

Primește ori-ce lucru de ornament, acoperirea cu tinichea a clădirilor, turnurilor de biserică; mai departe lucrări pentru introducerea apei, aranjarea odăilor de baie, a conductei apei în bucătărie și la closet, repară țevile plesnite atât în loc, cât și în provincie, prețurile celea mai moderate, execuție promptă.

În atenția Onor.

Proprietari de casă și chiriași!

Sunt reprezentantul general al celei mai mari fabrici de rolouri de ferestă, ce există în Austro-Ungaria. Rog deci marele public în interesul său propriu, ca înainte de a-și procura rolourile de lipsă să ceară

preț-curentele fabricii reprezentate prin mine

și să mă viziteze pe mine, ev. din provincie să mă cheme pe calea poștei. (Ajunge o simplă corespondență).

Rugând părtinirea prea st. public, semnez

Cu deosebită stimă:

GÁSPÁR SOMA,

agent de mărfuri.

Arad, strada Szarvas N-rul 1.

Strămutare de prăvălie!

AUGUSTIN ALBRECHT

fost CSEH KATALIN

și-a strămutat

PRĂVĂLIA DE MĂNUȘI

cu prima Maiu 1903,

în strada Salacz Nr. 1.

(Casa Löcs.)

974 1-10